

WRP gemeente Oldambt

Water- en Rioleringsprogramma – 2026-2030

VOORWOORD

Voor u ligt het Water- en Rioleringsprogramma (WRP) 2026-2030 van de gemeente Oldambt. Met dit plan zetten wij een zorgvuldige stap naar de toekomst. Water en riolering zijn misschien niet dagelijks zichtbaar, maar vormen de basis voor een gezonde leefomgeving, voor onze inwoners én onze bedrijven.

Dit programma geeft richting aan ons beleid voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Daarbij kiezen wij voor degelijke en doelmatige oplossingen, met oog voor betrouwbaarheid, duurzaamheid en betaalbaarheid. Elke euro die wij uitgeven, komt immers van onze inwoners. Daarom zorgen wij ervoor dat de rioolheffing kostendekkend blijft, zonder onnodige stijgingen.

Wij doen dit niet alleen. Samenwerking met het waterschap, de provincie en onze inwoners is onmisbaar. Zo bouwen we stap voor stap aan een leefomgeving die schoon, veilig en toekomstbestendig is.

Ik vertrouw erop dat dit plan een solide basis biedt voor de komende jaren.

Jurrie Nieboer
Wethouder gemeente Oldambt

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD WRP IN HET KORT

1 CONTEXT

1.1 Doel van het WRP	6
1.2 Positie van het WRP	7
1.3 Evaluatie van het vorige plan	8
1.4 Besluitvormingstraject van het WRP	9

2 BELEID GEMEENTELIJKE WATERTAKEN

2.1 Beleid afvalwater	13
2.2 Beleid hemelwater	15
2.3 Beleid grondwater	17

3 BEHEER

3.1 Areaal	19
3.2 Contact met de gebruikers van de riolering	20
3.3 Gegevensbeheer, berekeningen en monitoring	21
3.4 Integrale besluitvorming rondom rioolvernieuwing	22
3.5 Riolering en calamiteiten	23
3.6 Samenwerking bij het beheer van de riolering	24
3.7 Formatie volgens Branchestandaard RIONED	25

5 RIOOLHEFFING

5.1 Wettelijk kader voor de rioolheffing	32
5.2 Uitgangspunten kostendekkingsberekening	33
5.3 Vormgeving van het tariefsysteem van de rioolheffing	34
5.4 Berekening van de benodigde rioolheffing	35

4 PROGRAMMERING

4.1 Beheer en onderhoud	27
4.2 Onderzoeksprojecten	28
4.3 Programmering van vernieuwingsprojecten	29

WRP gemeente Oldambt in het kort

Wet en doelstellingen	Wat doet de gemeente?	Wat kunt u doen?	Wat kost dat?
Afvalwater - Afvalwater (vuil water) vanuit woningen en bedrijven inzamelen en transporteren naar de zuivering. - Deze wettelijke taak voor de gemeente is bedoeld om de volksgezondheid te beschermen. - Riolering biedt comfort en voorkomt veel stankoverlast in bebouwd gebied. - Het waterschap heeft aansluitend de wettelijke taak voor zuivering van het afvalwater. - Het drinkwaterbedrijf zorgt voor de levering van water in huis.	Afvalwater - Afvalwater vanuit woningen wordt door de gemeente ingezameld met riolering. - Inzamelen van afvalwater vanuit bedrijven is maatwerk. - Het rioolstelsel bestaat uit honderden kilometers riolering en vele rioolgemaal. - Deze riolering wordt door de gemeente beheerd en onderhouden. - Op bepaalde momenten wordt met camera's en andere technieken gekeken naar de staat van de objecten en worden maatregelen genomen om alles op lange termijn in stand te houden.	Afvalwater - Loos alleen het afvalwater waarvoor de riolering is bedoeld, vanuit toilet, badkamer en keuken, zonder doekjes, verband, vet, olie, verf, zand, cement en dergelijke. - Het riool en de pompen raken verstopt als u wel doekjes, verband, olie, vet, zand of cement loost, waardoor storingen optreden en de kosten voor iedereen oplopen. - Lees de spelregels van de gemeente als er een verstopping is in de riolering bij uw woning.	- Riolering kost geld. Denk aan de eerste aanleg, maar ook aan het dagelijkse beheer en onderhoud en aan het vervangen van versleten onderdelen. - Riolering is er voor ons allemaal en wordt mede mogelijk gemaakt door ons allemaal. Het is een collectieve voorziening die wordt bekostigd vanuit de rioolheffing. - Burgers en bedrijven krijgen de rioolheffing opgelegd door de gemeente en dienen deze te betalen. Het is geen abonnement of collecte, maar een verplichte belasting. - De opbrengst van de rioolheffing wordt alleen gebruikt voor de riolering. Het is wettelijk niet toegestaan er andere zaken mee te bekostigen. - De rioolheffing wordt in onze gemeente opgelegd aan de eigenaar van een perceel en aan grootverbruikers van drinkwater. - Het tarief bedraagt € 244,70 in 2025 gemiddeld voor een huishouden. - In de planperiode 2026-2030 dient de hoogte van de rioolheffing jaarlijks licht te worden verhoogd, bovenop verhoging met de prijsindexatie (inflatiecorrectie). De gemeenteraad beslist jaarlijks over de hoogte van de rioolheffing.
Hemelwater - Hemelwater (regen) inzamelen en verwerken voor zover de eigenaar het niet redelijkerwijs zelf kan hergebruiken of infiltreren in de bodem of lozen op oppervlaktewater. - Deze wettelijke taak voor de gemeente is bedoeld om de bewoonbaarheid te bevorderen. Wateroverlast in bebouwd gebied blijft beperkt. - Hemelwater is in principe schoon en hoeft niet te worden gezuiverd. - Het waterschap heeft aansluitend de wettelijke taak voor beheer van het oppervlaktewater (kwantiteit en kwaliteit).	Hemelwater - Hemelwater wordt in veel buurten door de gemeente ingezameld met riolering, wadi's, goten, kolken en dergelijke voorzieningen. - Het is een omvangrijk systeem dat door de gemeente wordt beheerd en onderhouden. - De gemeente beoordeelt de staat van de objecten en neemt maatregelen om alles op lange termijn in stand te houden - De klimaatverandering leidt tot zwaardere buien en meer wateroverlast. De gemeente neemt maatregelen in de openbare ruimte om de gevolgen te beperken en vraagt om uw medewerking.	Hemelwater - Probeer het hemelwater nuttig te gebruiken in uw woning en uw tuin. Een regenton is de eerste stap die u kunt zetten. - Kijk of uw perceel geschikt is om het hemelwater na een bui vast te houden in lage delen van uw tuin en te infiltreren in de bodem. - Kies voor meer groen in uw tuin en minder verharding. Bij zware buien stroomt het hemelwater anders vanaf uw verharding naar de openbare ruimte en veroorzaakt extra wateroverlast. - Als u hemelwater loost vanaf uw perceel, doe dat dan op de manier die de gemeente voorschrijft voor uw buurt of straat.	
Grondwater - Maatregelen in openbaar gemeentelijk gebied overwegen om structurele grondwateroverlast te beperken. - Deze wettelijke taak voor de gemeente is bedoeld om bewoonbaarheid te bevorderen. - Het waterschap en de provincie hebben aansluitende wettelijke taken op het gebied van grondwater.	Grondwater - Grondwaterstanden worden door de gemeente gemeten en beoordeeld. - Indien nodig neemt de gemeente maatregelen in de openbare ruimte, zoals drainage, en zorgt voor beheer en onderhoud.	Grondwater - Zorg voor ventilatie in uw woning om vochtoverlast te voorkomen. - Zorg dat uw kelder waterdicht is. - Lees de beleidsregels voor vocht- of grondwateroverlast als u last heeft van vocht of grondwater. - Zorg bij houten fundering van uw woning dat deze in goede conditie blijft.	

1 CONTEXT

In dit eerste hoofdstuk wordt het Water- en Rioleringsprogramma (WRP) in de bredere context geplaatst. Dit hoofdstuk richt zich op de vraag: Wat is de aard en functie van dit document? Er wordt ingegaan op de doelstelling van het WRP en de relatie tot andere beleidsdocumenten. Daarnaast wordt een terugblik geboden op de voorganger van dit programma: het Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan 2021-2025.

H4

H5

H1

H2

H3

1.1 Doel van het WRP

Riolering is een essentieel collectief systeem dat drie hoofdfuncties vervult: het beschermen van de volksgezondheid, het voorkomen van wateroverlast en het tegengaan van milieuvervuiling. Het systeem bestaat uit meer dan alleen buizen; ook rioolgemalen, kolken, goten, drainage, wadi's, sloten, bergingsvijvers, drukriolering en IBA's maken deel uit van dit samenhangende geheel. Samen zorgen deze onderdelen voor de inzameling van afvalwater, de verwerking van hemelwater en de regulatie van de grondwaterstand. Dit WRP gaat over dat brede, integrale systeem.

Gemeenten hebben wettelijke taken op het gebied van waterbeheer. Beleidskeuzes moeten passen binnen de wettelijke kaders. Het gaat om afvalwater, hemelwater en grondwater. Daarnaast heeft de gemeente taken inzake oppervlaktewater, in aanvulling op de taken van het waterschap. In het WRP wordt het beleid verwoord dat de gemeente voert om invulling te geven aan genoemde taken.

Het WRP richt zich op een brede doelgroep: bestuurders, beleidsmakers, vakmensen en geïnteresseerde burgers. De kerninformatie is beknopt geformuleerd, met verdiepende lagen voor wie meer details zoekt. Voor technische termen kunt u een verklaring vinden in de [begrippenlijst](#).

Het WRP heeft de volgende doelstellingen:

- Het beleid formuleren voor de wettelijke gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater.
- De samenhang tonen met andere beleidsterreinen. Daarbij wordt ook ingegaan op de verhouding met de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan.
- De samenhang tonen met taken van het waterschap.
- Verantwoording afleggen over het gevoerde beheer van het systeem.
- Laten zien welke programmering wordt aangehouden in de planperiode.
- Inzichtelijk maken welke kosten worden toegerekend aan de rioolheffing.
- Aangeven hoe schommelingen in de rioolheffing worden geëgaliseerd.
- Berekenen welke hoogte van de rioolheffing nodig is in de planperiode, inclusief een doorkijk naar een periode van 20 jaar.

H4

H5

H1

H2

H3

1.2 Positie van het WRP

Bijgaande afbeelding toont de positie van het WRP te midden van andere documenten:

- Bovenaan staat de **Gemeentelijke Omgevingsvisie**. Onder de Omgevingswet is dit één van de belangrijkste documenten voor elke gemeente. De ambitie is een leefbare openbare ruimte en een gezonde en veilige leefomgeving. Het laat zien wat voor gemeente je bent en welke kant de gemeente op wil in de toekomst.

- Aan de linkerkant staan diverse “waterplannen”. Zowel Europa, Rijk als provincie en waterschap maken beleidsplannen op het gebied van water. Van deze plannen zijn de Watervisie 2050 en het waterbeheerprogramma 2022-2027 van waterschap Hunze en Aa’s het meest relevant voor het WRP.
- Aan de rechterkant staan de vele onderwerpen binnen de gemeentelijke organisatie die raken aan het vakgebied riolering en stedelijk waterbeheer. Van deze onderwerpen is klimaatadaptatie momenteel erg actueel en sterk van invloed op het hemelwaterbeleid.
- Onder de visie staat het gemeentelijke Omgevingsplan. In het omgevingsplan is te zien hoe het beleid voor riolering en water uit het WRP doorwerkt op perceelniveau. In het WRP wordt het beleid geformuleerd en onderbouwd. Op onderdelen is in de planperiode nog een gebiedsgerichte uitwerking nodig, terwijl te zijner tijd in het omgevingsplan per perceel de juridische doorwerking van dit beleid in bindende regels is te vinden.
- Het WRP is een document van beperkte omvang en is een omgevingsprogramma, met deels inhoud dat in het Omgevingsplan moet landen. Er zijn diverse onderliggende documenten: het betreft tekeningen, databestanden, berekeningen, leidraden en geautomatiseerde beheer- en informatiesystemen voor de watergangen, vijvers, wadi’s, drainage, infiltratie- en bergingsvoorzieningen, het grondwater, de riolering en voor de rioolgemalen. Deze zijn op de vakafdeling beschikbaar.

1.3 Evaluatie van het vorige plan

Voorafgaand aan dit WRP was er het WRP 2021-2025. In deze paragraaf wordt teruggekeken op de planperiode van dit WRP.

In de afgelopen planperiode is een programma opgenomen dat nagenoeg volledig is gerealiseerd. Een paar reliningsprojecten zijn nog niet klaar en worden uitgevoerd in het begin van deze planperiode.

In [bijgaand kader](#) is weergegeven om welke projecten het gaat.

Bijzondere projecten in de afgelopen planperiode zijn:

- Aanleg diverse stedelijke waterbergingsgebiedjes (St. Vitusholt, Multatulistraat en Simon van Wattumpad Winschoten).
- Aanleg goot en hemelwaterriool Dwarslaan Scheemda.
- Aanpak vijvers bedrijventerrein Eextahaven III.
- Baggeren waterpartijen Oude Stadspark Winschoten.

[Bijgaand kader](#) toont de ontwikkeling van de rioolheffing tijdens de planperiode WRP 2021-2025.

Te zien is dat de rioolheffing beperkt is gestegen van € 235,15 naar € 244,70 in 2025. Het tarief is altijd 100% kostendekkend en wordt jaarlijks opnieuw berekend.

H4

H5

H1

H2

H3

1.4 Besluitvormingstraject van het WRP

Onder de Omgevingswet is het opstellen van een programma een autonome gemeentelijke bevoegdheid. Het nieuwe WRP past in de geest van de Omgevingswet.

Het waterschap Hunze en Aa's is betrokken geweest bij het opstellen van het WRP, in de rol als beheerder van een zuivering-technisch werk en in de rol als beheerder van een deel van het oppervlaktewater.

Data voor vaststelling:

- 18 september 2025 in het PO;
- 7 oktober 2025 in het college;
- Vaststelling op 19 november 2025 door de gemeenteraad.

Na vaststelling van het WRP wordt een exemplaar toegezonden aan de provincie Groningen en aan het waterschap Hunze en Aa's.

H4

H5

H1

H2

H3

2 BELEID GEMEENTELIJKE WATERTAKEN

Dit hoofdstuk beschrijft het beleid voor de gemeentelijke watertaken, eerder bekend als de zorgplichten riolering. Het betreft afval-, hemel- en grondwaterbeheer, gebaseerd op wettelijke kaders. De wetsteksten vormen de basis voor concreet beleid, met een integrale benadering van het watersysteem. Doel is efficiënte samenwerking met het waterschap om de laagste maatschappelijke kosten te realiseren, optimale dienstverlening aan burgers en bedrijven te bieden en ook rekening te houden met klimaat, energie en biodiversiteit.

H5

H1

H2

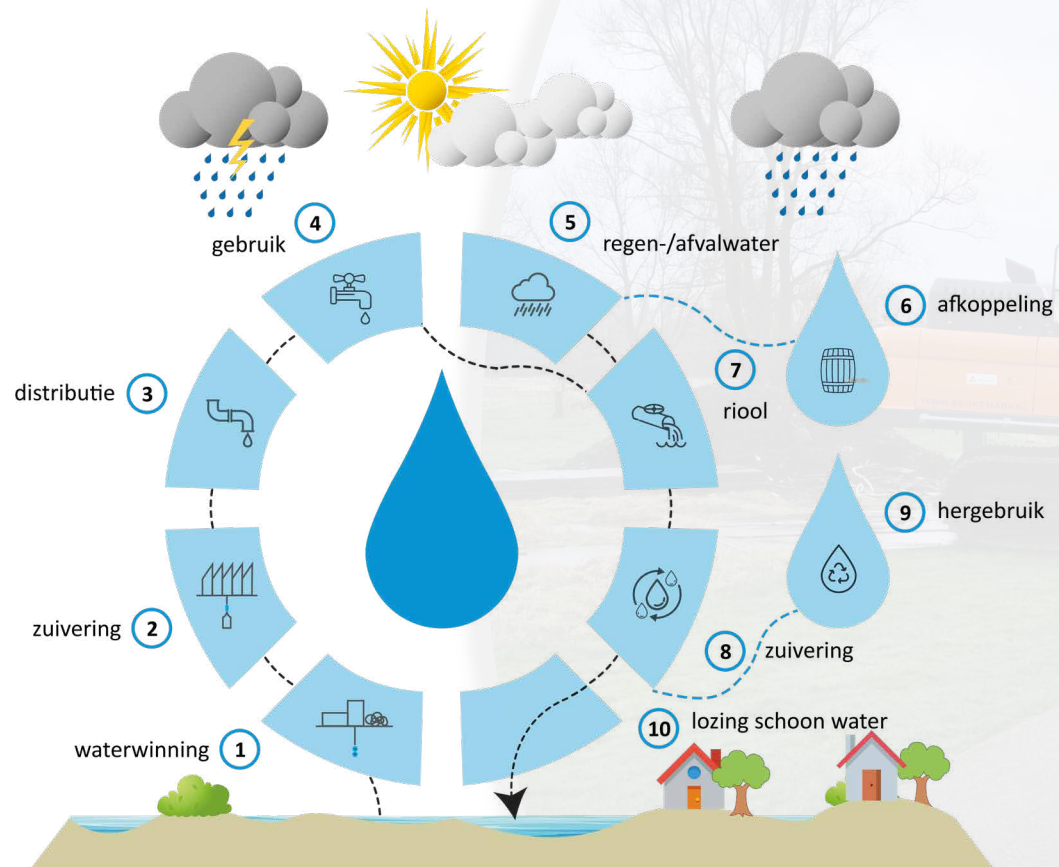
H3

H4

In onderstaande afbeelding is het watersysteem weergegeven.

H5

H1

H2

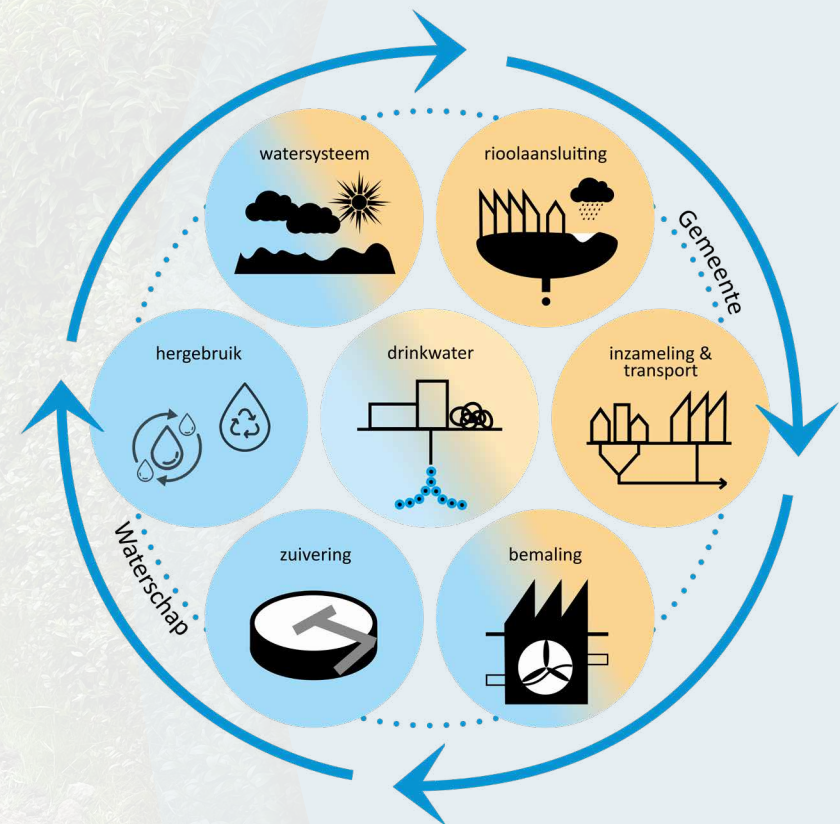
H3

H4

De watertaken zijn verdeeld onder verschillende partijen. Een overzicht van de taken en verantwoordelijkheden tussen gemeente en waterschap is weergegeven in onderstaande afbeelding.

H5

H1

H2

H3

H4

2.1 Beleid afvalwater

De zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater, die voorheen waren vastgelegd in de Wet milieubeheer en de Waterwet, zijn met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 geïntegreerd in deze nieuwe wet. Specifiek zijn de verantwoordelijkheden van gemeenten vastgelegd in [artikel 2.16 van de Omgevingswet](#). Dit artikel bepaalt dat gemeenten zorgdragen voor:

- Inzameling en transport van stedelijk afvalwater: Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het inzamelen en afvoeren van stedelijk afvalwater naar de daarvoor bestemde zuiveringsinstallaties.
- Zorg voor het hemelwater: Gemeenten dienen maatregelen te treffen om de verwerking van afvloeiend hemelwater in goede banen te leiden, door het aanleggen en onderhouden van voorzieningen voor de opvang en afvoer van regenwater.
- Voorkomen of beperken van structurele nadelige gevolgen van de grondwaterstand: Gemeenten hebben de taak om structurele problemen door te hoge of te lage grondwaterstanden in stedelijke gebieden te voorkomen of te beperken, voor zover dit doelmatig is in openbaar terrein.

Deze taken zijn erop gericht om de leefomgeving veilig, gezond en duurzaam te houden.

Kernformulering van het afvalwaterbeleid

De gemeente Oldambt voert als beleid om het huishoudelijk afvalwater en het bedrijfsafvalwater grotendeels in te zamelen met riolering. Het belangrijkste motief hiervoor is het beschermen van de volksgezondheid, door afvalwater te verwijderen uit de directe leefomgeving. Daarnaast gaat het om leefbaarheid (voorkomen stankoverlast), bescherming van de waterkwaliteit en milieubescherming. Het stedelijk afvalwater (dat is de mix van afvalwater met hemel- en grondwater) wordt getransporteerd naar een overnamepunt en daar overgedragen aan het waterschap, die zorg draagt voor het verdere transport naar en de zuivering op de RWZI. Het is voor eigenaren van gebouwen waar afvalwater vrijkomt vrijwel altijd verplicht om een aansluiting te hebben op de riolering of het afvalwater te zuiveren op eigen terrein.

H5

H1

H2

H3

H4

Uitwerking van het afvalwaterbeleid

Hierna volgen enkele gebiedsgerichte en thematische uitwerkingen van het afvalwaterbeleid. Per onderwerp wordt de essentie kort vermeld. Gedetailleerde informatie is verkrijgbaar door te klikken op de link.

- Afvalwaterbeleid voor woningen binnen de bebouwde kom.
Gemeenten hebben de plicht om afvalwater in te zamelen in de bebouwde kom. Voor lozers geldt een vrijwel volledig lozingsverbod richting bodem en oppervlaktewater. Het is daarmee vrijwel 100% verplicht om woningen binnen de bebouwde kom aan te sluiten op de riolering. Dit beleid geldt vanwege de volksgezondheid, milieubescherming en vanwege de leefbaarheid in de zin van het voorkomen van stankoverlast. Zie [bijgaand kader](#) voor meer informatie.
- Afvalwaterbeleid voor niet-woningen binnen de bebouwde kom.
Voor niet-woningen geldt in principe hetzelfde beleid als voor woningen, namelijk aansluiten op de riolering vanwege de volksgezondheid. Het ligt alleen anders bij gebouwen waar geen afvalwater vrijkomt en bij bedrijven met bijzonder afvalwater of grote hoeveelheden afvalwater. De gemeente heeft geen zorgplicht voor bedrijfsmatige aansluitingen. Zie [bijgaand kader](#) voor meer informatie.
- Afvalwaterbeleid in het buitengebied.
In het buitengebied wordt in enkele deelgebieden (druk)riolering aangeboden. In die gebieden geldt door de aanwezigheid van riolering een lozingsverbod richting bodem en oppervlaktewater. In de gebieden zonder (druk)riolering is een individuele zuiveringsvoorziening (IBA) verplicht, die gezuiverd water loost in de bodem of op het oppervlaktewater. Zie [bijgaand kader](#) voor meer informatie. Het is de vraag welke veranderingen komende jaren optreden in het buitengebied en hoe de voorzieningen voor afvalwater eventueel worden aangepast. Denk aan ontwikkelingen op en rond het boeren erf zoals nieuwe verdienmodellen en overstappen naar andere gewassen of andere bestemmingen. Denk ook aan de veroudering van bestaande systemen met de vraag of bij vernieuwing wordt gekozen voor bestaande of nieuwe oplossingen. Dit vergt gebiedsgerichte uitwerking in de planperiode in samenwerking tussen gemeente en waterschap.

- Beleid voor nieuwe aansluitingen of grotere lozingen op bestaande riolering.
De riolering heeft een bepaalde capaciteit. Dat geldt voor het inzamelstelsel, voor het transportsysteem van gemalen en persleidingen en voor de RWZI. Nieuwe aansluitingen zijn niet zomaar mogelijk en bestaande lozingen mogen niet zomaar worden vergroot. Eerst moet de gemeente checken wat de mogelijkheden zijn. Bij grote lozingen moet ook het waterschap worden betrokken. Het gaat naast technisch inhoudelijke zaken ook over de kosten. Als een bestaande lozing aanmerkelijk wordt verzwaaard, dan geldt dit als een nieuwe aansluiting. Aanvragen nemen toe, bijvoorbeeld door recreatie in het buitengebied. Dit levert veelal veel discussie op. Zie [bijgaand kader](#) voor meer informatie.
- Afvalwaterbeleid voor nieuwe aanleg in uitbreidingswijken.
In nieuwe gebieden is aanleg van nieuwe riolering vereist. Dit gaat in nauw overleg tussen gemeente en waterschap. Zie [bijgaand kader](#) voor meer informatie. Het gaat in dit kader alleen om riolering voor de inzameling van afvalwater. Voor hemelwater, grondwater en oppervlaktewater bestaat apart beleid, dat verder in dit WRP is beschreven.
- Beleid voor lozingen op de riolering.
Riolering is bedoeld voor huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater dat daarop lijkt. Andere lozingen zijn niet zomaar toegestaan omdat het schade kan berokkenen aan de riolering en/of aan de zuivering en/of aan het milieu. Het gaat om de algemene zorgplicht om de goede werking van riolering en zuivering niet te verstoren. Specifiek gelden eisen voor olie- en vetafscheiders. Zie [bijgaand kader](#) voor meer informatie.
- Beleid om foutaansluitingen tegen te gaan.
Foutieve aansluitingen kunnen problemen veroorzaken. Ze zijn verboden en dienen te worden verholpen. In de praktijk wordt gekeken naar de omvang van de problemen. Bij grote problemen wordt ingegrepen. Het loopt vanaf het constateren van een knelpunt, via onderzoek en communicatie tot aan een eventuele juridische aanpak. Zie [bijgaand kader](#) voor meer informatie.

H5

H1

H2

H3

H4

2.2 Beleid hemelwater

Het gemeentelijke beleid voor hemelwater is in deze paragraaf beschreven.

De basis voor dit beleid staat in de [Omgevingswet artikel 2.16](#). De wetgever heeft gezocht naar balans tussen de eigen verantwoordelijkheid van de particulier/bedrijven en de collectieve verantwoordelijkheid van de gemeente. Het is aan de gemeente om hierin lokale afwegingen te maken.

Kernformulering van het hemelwaterbeleid

De gemeente Oldambt voert als beleid om het hemelwater zoveel mogelijk lokaal te benutten, te infiltreren in de bodem of te lozen op oppervlaktewater. Bij nieuwbouw mag hemelwater niet meer worden aangesloten op het riool, tenzij dat redelijkerwijs niet anders kan. Als lokale oplossingen ontoereikend zijn, zamelt de gemeente het overtollige hemelwater in, liefst gescheiden van het afvalwater, om het op een geschikte plek te infiltreren of te lozen op oppervlaktewater. Hemelwater wordt in oudere gebieden veelal gemengd met afvalwater afgevoerd naar de RWZI (gemengd rioolstelsel), met overstorten naar het oppervlaktewater.

De klimaatverandering zet ons aan tot klimaatadaptatie, zoals infiltratie en buffering van hemelwater. De al ingeslagen weg wordt voortgezet om bij alle werkzaamheden in de openbare ruimte deze zodanig in te richten dat overlast bij extreme buien beperkt blijft. Hiervoor is het van belang dat groene gebieden in bestaande woonwijken beschikbaar komen voor hemelwateropvang. Bewoners en bedrijven worden gevraagd om maatregelen te treffen op eigen terrein, hiervoor is een subsidie beschikbaar bij de gemeente.

Bij nieuwe ontwikkelingen wordt het principe van water en bodem sturend zo veel mogelijk toegepast. Op locaties met risico op wateroverlast wordt in afstemming met het waterschap gekeken of- en zo ja welke- aanvullende eisen volgen uit de hemel- en grondwaterzorgplicht. Het waterschap hanteert hierbij het principe dat de toename van de afvoer door verharding niet afgewenteld mag worden op het watersysteem en daarmee op benedenstroomse gebieden.

H5

H1

H2

H3

H4

Uitwerking van het hemelwaterbeleid

Hierna volgen enkele specifieke uitwerkingen van het hemelwaterbeleid. Per onderwerp wordt de essentie kort vermeld. Gedetailleerde informatie is verkrijgbaar door te klikken op de link.

- **Principes voor het hemelwaterbeleid.**
Bij de opvang en verwerking van hemelwater zijn diverse keuzes te maken en er zijn uiteenlopende combinaties van keuzen mogelijk. Het hangt af van de lokale omstandigheden welke combinatie van keuzen de voorkeur verdient. Daarbij is het volgen van enkele principes behulpzaam. Het gaat om de principes schoonhouden, benutten, bergen, vertragen, infiltreren, direct lozen en inzamelen. Zie [bijgaand kader](#) voor meer informatie over de thematische uitwerking met principes voor het hemelwaterbeleid.
- **Concrete uitwerking hemelwaterbeleid.**
Zie [bijgaand kader](#) met hemelwaterbeleid voor nieuwbouw en renovatie concreet uitgewerkt. Dit beleid geldt voor elke nieuwbouw en renovatie in de gehele gemeente Oldambt. In een later stadium wordt het gebiedsgericht uitgewerkt.
- **Gebiedsgerichte nadere uitwerking van het hemelwaterbeleid.**
Per buurt of wijk zijn er uiteenlopende omstandigheden die maken dat je tot andere keuzes komt voor de omgang met hemelwater. Op een hoge zandgrond wil je het hemelwater bij voorkeur infiltreren op de plek waar het valt. Maar op een lage plek met kwel en/of kleigrond is een traditioneel gescheiden rioolstelsel soms de beste keuze. Een volgend punt is dat je in een nieuwe wijk meer mogelijkheden hebt om duurzaam hemelwaterbeleid te voeren dan in bestaande situaties. [Bijgaand kader](#) benoemt de omstandigheden die bepalend zijn voor de uitwerking van het hemelwaterbeleid op buurniveau.

Het beleid per buurt tot perceelniveau wordt verder uitgewerkt in het Omgevingsplan. Bij een perceel staat dan aangegeven welk beleid er geldt en welke voorzieningen worden aangeboden. Op dat moment wordt het beleid voor afvalwater, hemelwater en grondwater concreet toegespitst op de betreffende omstandigheden. [Bijgaand kader](#) toont een voorbeeld van uitgewerkt beleid voor een perceel in het Omgevingsplan.

- In de gemeente Oldambt is een aantal rioolstelsels van het gemengde type. Hierin wordt hemelwater in dezelfde buis afgevoerd als afvalwater. Gemengde stelsels hebben overstorten. In enkele kaders wordt nader ingegaan op deze overstorten:
 - [Kader met uitleg over de functie en problematiek van overstorten.](#)
 - [Kader over de basisinspanning bij overstorten.](#)
 - [Kader met het overzicht van de overstorten in de gemeente Oldambt.](#)
- Hemelwaterbeleid kan worden ondersteund door particulier initiatief, vooral bij de gemengde rioolstelsels. Dit geeft kleine voordeeltjes per keer, maar vormt op termijn een krachtig middel om het bestaande gemengde rioolstelsel te ontlasten. [Klik hier](#) voor de voor- en nadelen van afkoppelen. We hebben een subsidie voor het vergroenen en afkoppelen van regenwater.
- Extreme buien geven steeds vaker problemen met wateroverlast. Het geeft een nieuwe opgave en is onderdeel van de klimaatadaptatie. Zie [bijgaand kader](#) met het beleid voor wateroverlast bij extreme buien. Hierin staat wateroverlast gedefinieerd.
- De gemeente heeft een wettelijke taak voor hemelwater, het waterschap voor beheer van het watersysteem, zowel kwantitatief als kwalitatief. Tussen deze taken bestaat een overgangsgebied, waarin lokale keuzes moeten worden gemaakt. Tussen gemeente en waterschap zijn afspraken gemaakt over wie waar het beheer voert van het stedelijk watersysteem. Zie [bijgaand kader](#) met de taken in het oppervlaktewater vanuit de hemelwatertaak.

H5

H1

H2

H3

H4

2.3 Beleid grondwater

In deze paragraaf staat het gemeentelijke beleid voor grondwater.

De basis voor dit beleid staat in de [Omgevingswet artikel 2.16](#). De gemeentelijke grondwatertaak is beperkt van omvang en staat in relatie tot de verantwoordelijkheid van de perceeleigenaar en in relatie tot de taken van waterschap, provincie en Rijk. Het komt er op neer dat de gemeente een taak heeft voor het beïnvloeden van de grondwaterstand in openbaar gebied en voor het aanbieden van een afvoerroute voor grondwater vanaf aanliggende percelen, voor zover doelmatig. Het is aan de gemeente om hierin lokale afwegingen te maken.

Kernformulering van het grondwaterbeleid

De gemeente Oldambt voert als beleid om de grondwaterstand in het openbare gemeentelijke gebied te beteugelen op die plekken waar zonder ingrijpen sprake is van structurele nadelige gevolgen van de grondwaterstand. Bij deze overweging spelen de vragen of maatregelen doelmatig zijn, of het niet de verantwoordelijkheid is van de eigenaar/gebruiker van een perceel en of het niet hoort bij de taak van waterschap, provincie of Rijk. Vrijwel altijd is grondwateroverlast de verantwoordelijkheid van de perceelseigenaar zelf.

Uitwerking van het grondwaterbeleid

Hierna volgen enkele specifieke uitwerkingen van het grondwaterbeleid. Per onderwerp wordt de essentie kort vermeld. Gedetailleerde informatie is verkrijgbaar door te klikken op de link.

- Meldingen over vocht of grondwater.
Meldingen van burgers of bedrijven die overlast ervaren van vocht of grondwater worden zorgvuldig getoetst. Bouwkundige gebreken vormen vrijwel nooit een legitieme reden voor de gemeente om maatregelen te treffen maar zijn vrijwel altijd de verantwoordelijkheid van de eigenaar. Naast de verantwoordelijkheid voor de eigenaar is er een verantwoordelijkheid voor de bewoner, met name ventilatie.
[Zie bijgaand kader](#) met uitgewerkt beleid bij meldingen over vocht of grondwater.
- Het veranderende klimaat kan leiden tot langere droge perioden in het zomerhalfjaar. De zomers van 2018, 2019, 2020 en 2022 illustreerden dit. Het leidt onder meer tot verdord gras, een droogvallend watersysteem, vissterfte, lage grondwaterstanden, boomsterfte, verminderde opbrengsten in de landbouw en kans op bodemdaling en als gevolg daarvan funderingsschade. Ook de drinkwaterwinning staat onder druk. Provincies, waterschappen en de landbouwsector hebben in Nederland de knoppen in handen om te acteren tegen de gevolgen van langdurige droogte. Gemeenten hebben nauwelijks invloed op de gevolgen van droogte. [Zie bijgaand kader](#) met meer informatie over droogte. Gemeenten kunnen beleid tegen droogte steunen met communicatie en door het stimuleren van infiltratie van hemelwater in bebouwd gebied. Het waterschap heeft het integraal beleidskader grondwater vastgesteld.

H5

H1

H2

H3

H4

3 BEHEER

Dit hoofdstuk gaat in op het beheer van de riolering en van de voorzieningen die hier aan gerelateerd zijn. Het gaat daarbij niet alleen om de afzonderlijke objecten maar om het functioneren van het hele systeem en van de organisatie die met het beheer is belast. Eerst wordt het beheerde areaal vermeld, daarna wordt ingegaan op het contact met de gebruikers van de riolering. Vervolgens wordt stilgestaan bij het systeembeheer, inclusief besluitvorming bij rioolvervanging en omgang met calamiteiten. Daarna wordt ingegaan op het samenwerken met andere disciplines binnen de eigen organisatie en met het waterschap. Tot slot wordt de omvang van de formatie belicht.

zachte berm

H1

H2

H3

H4

H5

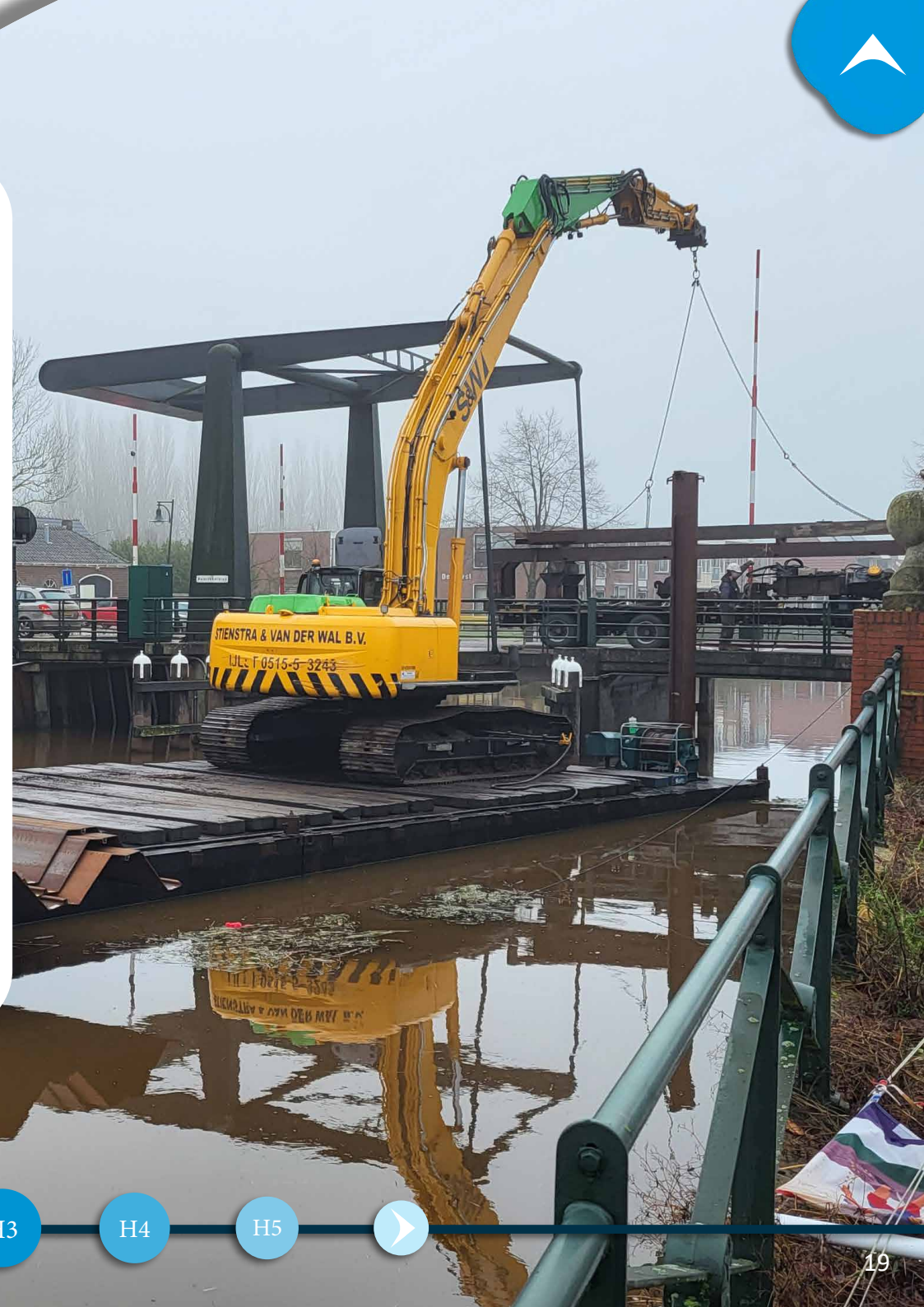
3.1 Areaal

Goed beheer begint met inzicht in het huidige water- en rioolsysteem. In [bijgaand kader](#) een overzicht van de voorzieningen die de gemeente in eigendom en beheer heeft om invulling te geven aan de gemeentelijke watertaken. Het gaat om een beschrijving van het areaal op hoofdlijnen. Gedetailleerde informatie is te vinden in de beheersystemen.

Ter informatie wordt een korte toelichting gegeven op essentiële onderdelen van de riolering. Riolering bestaat uit diverse objecten, zoals:

- Huis- en bedrijfsaansluitingen;
- Kolken en lijngoten;
- Vrij-verval riolen (gemengd, vuil- en regenwater);
- Gemalen en persleidingen;
- Vacuümriolering;
- Buitengebied met pompunits en drukriool;
- IBA's;
- Drainage;
- Wadi's;
- Bergingsvijvers;
- Stedelijke waterbergingsgebieden;
- Sloten.

Klik op genoemde objecten voor een toelichting.

H1

H2

H3

H4

H5

3.2 Contact met de gebruikers van de riolering

Samenwerking is essentieel voor het behalen van onze doelen, zowel intern als extern. Goede communicatie en participatie zijn cruciaal. Inwoners verwachten transparantie en betrokkenheid bij projecten en actuele situaties. Communicatie is daarom maatwerk.

Meldingen van burgers en bedrijven

Meldingen vormen een waardevolle informatiebron en leiden vaak tot actie, zoals bij een verstopte kolk. Klachten over wateroverlast bij zware buien zijn complexer, maar nuttig voor het verbeteren van hydraulische berekeningen en oplossingen. Zorgvuldige registratie helpt trends te herkennen en inzicht te krijgen in het functioneren van de riolering. Niet alle meldingen zijn echter relevant; burgers verwarren soms rioolproblemen met bijvoorbeeld een lekkende kelder of dakgoot.

Regels bij verstoppingen

Een rioolverstopping is te herkennen aan water dat niet wegloopt in bijvoorbeeld het toilet, de douche of de gootsteen. Via het erfscheidingsputje kan worden vastgesteld of de verstopping op gemeenteground of op eigen terrein zit. Als gemeente verzoeken we inwoners om bij vermoedens van een verstopping in het openbare riool contact op te nemen met het Meldpunt openbare ruimte. De [regels](#) en meer vragen en antwoorden staan op de [gemeentelijke website](#).

Communicatie en bewustwording

Veel inwoners zijn zich beperkt bewust van het belang van riolering voor de volksgezondheid en leefbaarheid. [Bewustwording](#) vergroot draagvlak voor de gemeentelijke projecten, stimuleert eigen initiatief en voorkomt ongewenst lozingsgedrag. Dit sluit aan bij bredere educatieprogramma's over duurzaamheid, circulariteit en biodiversiteit.

Communicatie bij projecten

Bij rioolprojecten betrekken we bewoners actief via voorlichtingsavonden en klankbordgroepen. Elk project krijgt een op maat gemaakt communicatieplan.

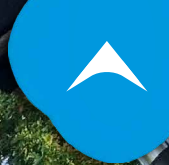
We nemen deel aan regionale en landelijke initiatieven, zoals het NK-tegelwippen en jaarlijkse publiekscampagnes. Binnen deze planperiode ontwikkelen we een apart communicatieprogramma, inclusief veel gestelde vragen-flyers en campagnes van Stichting Rioned. Thema's als klimaatadaptatie, hemelwaterafkoppeling en minder verharding krijgen extra aandacht.

Subsidieregeling voor klimaatadaptatieve maatregelen

We hebben een subsidieregeling voor klimaatadaptatieve maatregelen. Deze is in samenwerking met zeven gemeenten uit onze werkregio opgesteld. Het betreft subsidie voor:

- het plaatsen van een regenton, -zuil en/of -schutting;
- het planten van bomen;
- ontstenen en vergroenen;
- het afkoppelen van verhard oppervlak, eventueel in combinatie met infiltratievoorzieningen;
- het aanleggen van een groendak en/of groengevel;
- het realiseren van een voorziening voor nuttig gebruik van hemelwater.

De regeling en voorwaarden staan op onze website.

3.3 Gegevensbeheer, berekeningen en monitoring

In deze paragraaf draait het om het water- en rioolsysteem als geheel, dus niet om losse objecten. Inzicht in het functioneren van het systeem in z'n geheel, is essentieel om te weten wanneer onderhoud, reparatie, vervanging, verbetering of andere maatregelen noodzakelijk zijn. Het gaat onder meer om de volgende zaken:

- De basis is het **gegevensbeheer**, weten wat je hebt. De uitdaging is om te werken volgens standaarden zoals het Gegevenswoordenboek Stedelijk Water (GWSW) en uitwisseling van gegevens met derden mogelijk te maken;
- **Hydraulische berekeningen** helpen om het systeem-functioneren te begrijpen en te toetsen. Een Systeemoverzicht Stedelijk Water (SSW, voorheen Basisrioleringsplan: BRP) kijkt naar het systeem als geheel en past daarmee bij het samenwerken tussen gemeente en waterschap;
- **Monitoring** is gericht op de vraag hoe het systeem in de praktijk functioneert. Hier liggen kansen voor verbetering door de monitoring op te pakken in samenwerking tussen gemeenten en waterschap in de regio;
- **Kwaliteit gestuurde vervanging** wordt gehanteerd als basis voor het vervangingsprogramma. De kwaliteit is samen met functie en ligging van het riool bepalend voor ingrijpen.

In dit WRP worden deze berekeningen en beschouwingen slechts kort aangetipt. Elk onderwerp gaat gepaard met modellen, berekeningen en rapportages. Deze zijn aanwezig op de beherende afdeling.

H1

H2

H3

H4

H5

3.4 Integrale besluitvorming rondom rioolvernieuwing

Het besluit om een **rioolbuis te repareren, relinen of vervangen** staat meestal niet op zichzelf. Rioolvervanging heeft vaak ingrijpende gevolgen. Denk aan het openbreken van de straat, een brede sleuf graven en het wegdek opnieuw aanleggen. Daarom wordt zo'n besluit vaak gekoppeld aan andere ontwikkelingen in de openbare ruimte. Bijvoorbeeld de staat en leeftijd van de weg, plannen voor een nieuwe inrichting van de buurt, of initiatieven van bewoners. Ook actuele opgaven spelen een rol, zoals klimaatadaptatie, de aanleg van een warmtenet of uitbreiding van het elektriciteitsnet. De keuze om een riool te vervangen gaat dus verder dan alleen de riolering zelf.

In de praktijk is sprake van een besluit dat is gebaseerd op een meervoudige optimalisatie van aspecten die spelen in de openbare ruimte in een buurt of wijk. Vanuit het perspectief van de riolering is er dus sprake van optimalisaties op twee niveaus:

1. Niveau riolering: deze is gericht op de programmering van het in stand houden van de vrij verval riolering. Het optimum komt voort uit het rioolbeheer;
2. Niveau openbare ruimte: deze is gericht op een bredere programmering van opgaven. Het optimum komt voort uit de met elkaar samenhangende opgaven in een buurt of wijk.

H1

H2

H3

H4

H5

3.5 Riolering en calamiteiten

In de praktijk komen calamiteiten voor. Dat kan zijn door het **falen van een object in de riolering zelf** (defect of storing), waardoor het functioneren van het gehele systeem in het geding is. Maar een calamiteit kan ook worden veroorzaakt door een **externe gebeurtenis**, waarbij de riolering een rol speelt bij de gevolgen ervan. Bij grote calamiteiten moet worden opgeschaald. Het valt buiten het WRP om dit te beschrijven.

H1

H2

H3

H4

H5

3.6 Samenwerking bij het beheer van de riolering

Riolering en stedelijk waterbeheer vormt een eigen vakgebied, maar geen sectorale aangelegenheid. Op diverse punten bestaan raakvlakken met andere afdelingen binnen en buiten de gemeentelijke organisatie. In [het overzicht](#) staan relaties van rioleringsbeheer met aanpalende gemeentelijke vakgebieden. Al deze relaties vragen direct of zijdelings aandacht van de rioleringsbeheerder.

Gemeenten en waterbeheerders komen elkaar op diverse punten tegen. Goede [samenwerking met de waterbeheerder](#) is van groot belang gezien de vele raakvlakken tussen gemeente en waterbeheerders. Het managen van deze relaties vergt aandacht van beide kanten en in beide organisaties van verschillende betrokken collega's. Goede samenwerking tussen gemeente en waterschap past bij de geest van de Omgevingswet. De overheid mag niet versnipperd optreden, maar verschillende overheidsinstanties werken samen ten behoeve van de maatschappij.

Onze gemeente werkt samen in het '[Samenwerkingsverband](#)' [Groningen en Noord Drenthe](#). In dit verband worden diverse projecten gezamenlijk opgepakt, zoals Meten & Monitoren en een gezamenlijk subsidieregeling voor klimaatadaptieve maatregelen. We werken samen als het beter, sneller of goedkoper kan.

Tevens worden regulier masterclasses georganiseerd over actuele onderwerpen. Kennis delen en met elkaar afstemmen is een belangrijk doel van de samenwerking.

H1

H2

H3

H4

H5

3.7 Formatie volgens Branchestandaard RIONED

Met een uitgevoerd Branchestandaardonderzoek Gemeentelijke Watertaken van stichting RIONED in de Samenwerking Waterketen Groningen en Noord Drenthe is in 2022 de benodigde personele capaciteit binnen de deelnemende gemeenten in beeld gebracht. De 14 deelnemende gemeenten zijn: Het Hogeland, Eemsdelta, Westerkwartier, Groningen, Midden-Groningen, Oldambt, Veendam, Pekela, Stadskanaal, Noorderenveld, Tynaarlo, Aa en Hunze, Assen en Westerwolde. Dit onderzoek maakt duidelijk wat de huidige personele bezetting binnen de deelnemende gemeenten is en welke capaciteit nodig is om de gemeentelijke watertaken goed uit kunnen voeren. Gebruik is gemaakt van de in 2022 in ontwikkeling zijnde nieuwe formatietool 'personele capaciteit' uit de Kennisbank Stedelijk Water van Stichting RIONED.

Uitkomst van dit onderzoek is dat we als gemeente Oldambt voldoende mensen en middelen hebben met het huidige beleid en investeringsprogramma. Doordat we veel uitbesteden lukt het om (onder normale omstandigheden) onze werkzaamheden goed uit te voeren.

H1

H2

H3

H4

H5

4 PROGRAMMERING

Dit hoofdstuk draait om de programmering van activiteiten die nodig zijn om invulling te geven aan de gemeentelijke watertaken. Dat gaat in de eerste plaats om het dagelijkse beheer en onderhoud. Daarna wordt stilgestaan bij onderzoeksprojecten. Tot slot wordt gekeken naar investeringen om delen van het water- en rioolsysteem te renoveren, verbeteren of vernieuwen. De programmering is inclusief jaartallen en kosten. Alle bedragen zijn op prijspeil 2025 met het inzicht van dat moment. In de jaarlijkse begroting en bij kredietaanvragen worden de bedragen geactualiseerd.

H2

H3

H4

H5

H1

4.1 Beheer en onderhoud

Het beheer en onderhoud van de riolering is van essentieel belang om het systeem goed te laten functioneren. In hoofdstuk 3 van dit WRP is uiteengezet hoe het beheer en onderhoud wordt georganiseerd in de gemeente Oldambt. In de planperiode wordt dit voortgezet.

Activiteiten die worden uitgevoerd ten behoeve van gemeentelijke watertaken mogen worden toegerekend aan het rioleringsbeheer. Sommige activiteiten worden enkel uitgevoerd ten behoeve van de gemeentelijke watertaken en worden daaraan geheel toegerekend, zoals het inspecteren en reinigen van de riolering. Daarnaast zijn er gemengde activiteiten, zie [bijgaand kader](#). Voor deze activiteiten geeft de begroting aan welk gedeelte van de kosten ten laste van de riolering wordt gebracht, op basis van het beleid uit het WRP. Tot slot zijn er activiteiten die niet bij de riolering horen. Deze zijn natuurlijk niet uitputtend op te sommen. Enkele worden wel beschreven in hetzelfde kader, omdat er discussie over kan ontstaan.

H2

H3

H4

H5

H1

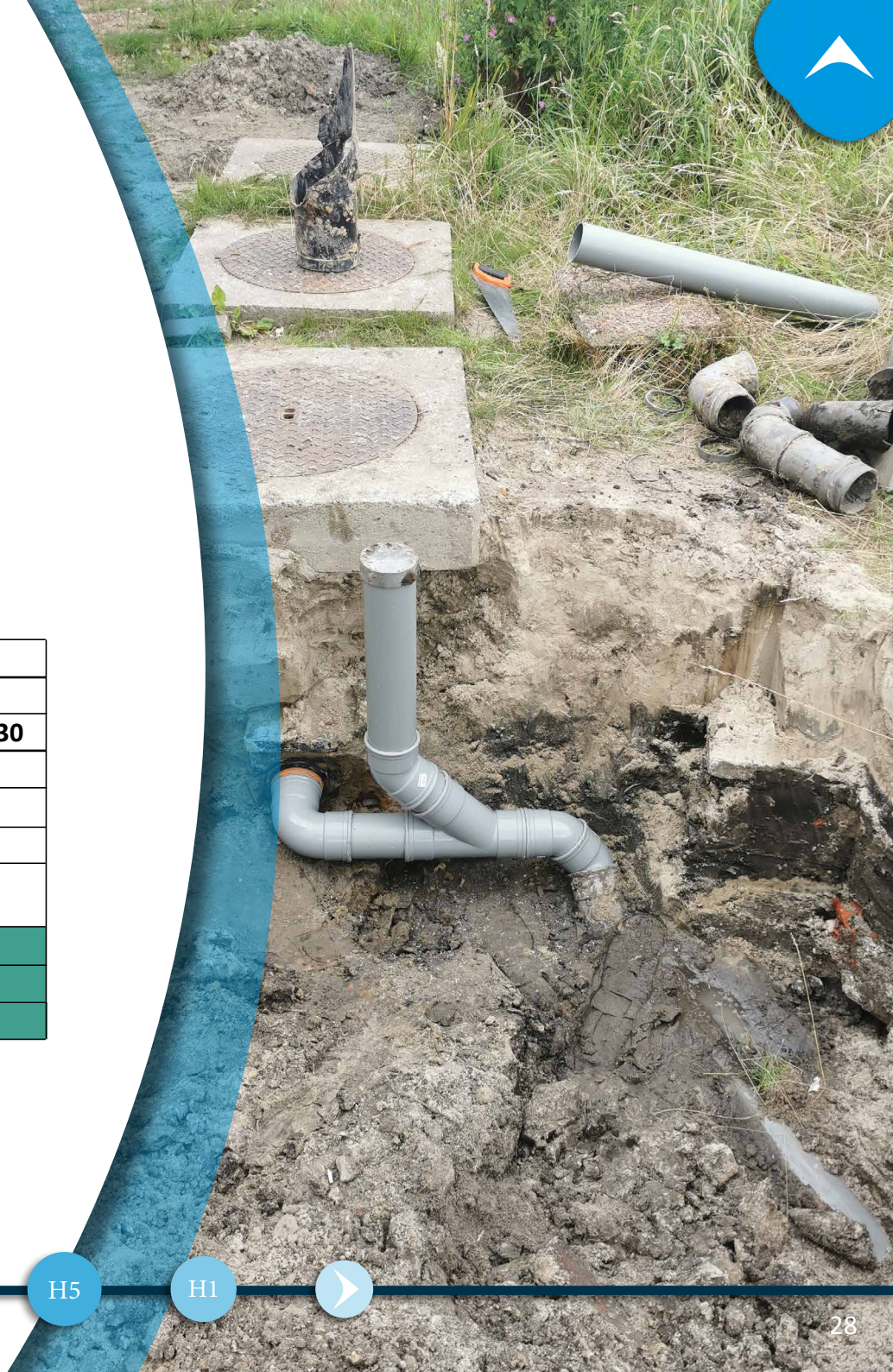

4.2 Onderzoeksprojecten

Onderzoek en planvorming zijn nodig om goed zicht te houden op de ontwikkeling van het rioolstelsel. Het helpt om de goede koers te houden binnen de rioleringszorg. Bijgaand overzicht toont de geplande projecten. Doorklikken op een onderwerp brengt u bij een kader met extra informatie. Het is goed denkbaar dat tijdens de looptijd van dit WRP nog enkele acties worden toegevoegd vanuit actuele ontwikkelingen.

Onderzoeksprojecten met een regionaal karakter worden voorgedragen voor uitvoering onder de paraplu van het regionale samenwerkingsverband.

Programma onderzoeksprojecten in de planperiode 2026-2030					
Onderwerp	Periode				
	2026	2027	2028	2029	2030
Ongeoorloofde lozingen op de drukriolering					
Metten en monitoren					
Beleid riolering buitengebied					
Rioleringsbeleid concreet verwoorden per perceel voor Omgevingsplan					
Onderzoek persleidingen					
Opstellen SSW					
Opstellen nieuw WRP					

H2

H3

H4

H5

H1

4.3 Programmering van vernieuwingsprojecten

De riolering is opgebouwd uit een groot aantal objecten, zoals in §3.1 omschreven. Deze objecten verouderen en moeten om de zoveel tijd worden gerenoveerd of vervangen, zoals in §3.3 is toegelicht. Dit is een doorgaand proces met de bedoeling om de riolering op lange termijn in stand te houden.

De vernieuwingsprojecten bestaan uit de volgende categorieën:

- **Verouderde riolen vernieuwen.**

Verouderde riolen moeten op enig moment worden vernieuwd, door middel van renovatie of rioolvervanging. Wij pakken dat kwaliteitsgestuurd aan.

- **Riolering laten meeliften met ruimtelijke ontwikkelingen.**

Bij ingrijpende ruimtelijke ontwikkelingen wordt soms meegelift met nieuwe riolering terwijl die nog enige tijd had meegekund, zie paragraaf 3.4. Op dat moment wordt een rioolstelsel eerder vernieuwd dan gepland vanuit technisch oogpunt, omdat het niet wenselijk is dat op een later tijdstip te doen in een nieuw ingericht gebied.

- **Verbeteringsmaatregelen aan de riolering.**

Verbeteringsmaatregelen zijn gericht op het aanpassen van de riolering aan veranderde omstandigheden en nieuwe inzichten. Denk aan het vergroten van een 50 jaar oud riool omdat er meer afvalwater doorheen moet dan vroeger. Of denk aan extra voorzieningen om zware buien te kunnen verwerken.

- **Rioolgemalen vernieuwen.**

Het benodigde budget voor het vernieuwen van (onderdelen van) de rioolgemalen wordt geraamd op gemiddeld € 275.000 per jaar.

- **Restkredieten uit de vorige planperiode afronden.**

Naast nieuw op te starten projecten zijn er nog restkredieten. Dit betreft projecten die zijn opgestart in de vorige planperiode maar nog niet zijn afgerond. Dit is soms veroorzaakt door personele ondercapaciteit, maar soms ook door vertraging door het meeliften met andere vakdisciplines en de daarmee gepaard gaande complexiteit. Deze projecten zijn dus reeds concreet benoemd en er is krediet verleend door de gemeenteraad. In het uitvoeringsprogramma zijn deze projecten opgenomen en worden de komende jaren uitgevoerd.

- **Klimaatsubsidie**

Om onze inwoners en bedrijven te stimuleren om klimaatadaptieve maatregelen te nemen wordt er voorgesteld een subsidieregeling vast te stellen (gezamenlijk met dit WRP), voor minimaal de duur van drie jaar. Dit dient als vervanging en uitbreiding van onze huidige subsidieregeling voor afkoppelen van regenwater op particulier terrein. Het beschikbare budget wordt voorgesteld op € 30.000,- per jaar. Dit budget wordt voor 50% ten laste gebracht van de rioolheffing en de andere helft wordt betaald vanuit Groen, Klimaat, de provincie en het waterschap.

H2

H3

H4

H5

H1

In de planperiode wordt gestreefd naar het volgende investeringsniveau voor projecten (dit overzicht is exclusief de beschikbare restkredieten):

Investerings vrijverval riolering	2026	2027	2028	2029	2030
Hemelwaterstructuur centrum Scheemda	€ 300.000				
Aanleg hemelwaterriool Kerkwijk Nieuw Scheemda	€ 200.000				
Aanleg gescheiden riolering Hoofdweg 't Waar		€ 250.000			
Aanleg gescheiden riolering St. Vitusstraat Winschoten		€ 1.250.000			
Aanleg gescheiden riolering Burg. Schönfeldplein Winschoten			€ 1.500.000		
Aanleg gescheiden riolering St. Vitusholt noord Winschoten				€ 1.500.000	
Aanleg gescheiden riolering Veenweg Beerta					€ 1.500.000
Relinen Molenweg Winschoten	€ 1.000.000				
Klimaatadaptatie	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000
Vervanging en reparatie riolering o.b.v. inspecties	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000
Totaal	€ 2.250.000	€ 2.250.000	€ 2.250.000	€ 2.250.000	€ 2.250.000

H2

H3

H4

H5

H1

5 RIOOLHEFFING

Dit hoofdstuk draait om de bekostiging van de gemeentelijke watertaken via de rioolheffing. Als eerste wordt ingegaan op het wettelijke kader voor de rioolheffing. Daarna wordt beschreven hoe de opgave wordt vertaald naar een kostendekkingsberekening. Vervolgens komt aan de orde welk tariefsysteem de gemeente hanteert voor de rioolheffing. Tot slot volgt de doorrekening tot de benodigde rioolheffing.

H3

H4

H5

H1

H2

5.1 Wettelijk kader voor de rioolheffing

De wettelijke basis voor de rioolheffing is opgenomen in [artikel 228a van de Gemeentewet](#).

De rioolheffing is een bestemmingsheffing. De inkomsten uit de rioolheffing zijn alleen beschikbaar voor uitgaven gerelateerd aan de gemeentelijke watertaken. De inkomsten uit de rioolheffing mogen wel aangevuld worden met inkomsten uit de algemene middelen. In fiscaal-juridische zin betekent dit dat de heffing een zuivere belasting is. Belangrijke aandachtspunten van de rioolheffing zijn:

- De opbrengsten zijn bestemd voor het doel waarvoor de heffing in het leven is geroepen:
 - het inzamelen en transporteren van afvalwater;
 - het verwerken van hemelwater;
 - het ingrijpen in de grondwaterstand.
- De heffing mag niet hoger zijn dan de kosten die de gemeente voor dit doel maakt (maximaal 100% kostendekkend). Ook mag de gemeente de opbrengst niet aan andere zaken uitgeven.
- De vormgeving van de heffing moet een relatie hebben met de gemeentelijke watertaken. De gemeente treft de voorzieningen in het algemeen belang, maar zij moet de kosten wel op een aanvaardbare manier verdelen. Dit houdt in dat er een zekere relatie moet zijn tussen het kostenverhaal via de rioolheffing en het belang dat de belastingplichtige heeft bij de voorzieningen (profijtbeginsel).

De kaders van de begrotingsregels liggen vast in:

- Gemeentewet
- Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken
- Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV)
- Notitie riolering commissie BBV
- Jurisprudentie (i.o.)

In [bijgaand kader](#) wordt in negen onderwerpen ingegaan op de specifieke onderdelen van de begrotingsregels voor de rioolheffing vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

H3

H4

H5

H1

H2

5.2 Uitgangspunten kostendekkingsberekening

In de gemeente Oldambt kennen we één vast tarief dat wordt opgelegd aan de eigenaar en voor grootverbruikers een tarief gebaseerd op afvoer van water (meer dan 500 m³/jaar). Het tarief in 2025 bedraagt € 244,70. Voor de afvoer van water is dat € 97,60 per 500 m³.

De investeringen zijn geactiveerd op een economische levensduur van 15, 25 of 50 jaar. De rioolheffing is over een periode van 20 jaar berekend. Zowel de baten (tarief rioolheffing en aantal heffingseenheden) als een overzicht van alle lasten zijn in het berekeningsmodel gebracht. De lasten betreffen de lopende kapitaallasten, de exploitatiekosten (met onder andere doorberekening van personeelskosten), de beheer- en onderhoudskosten (zoals reparaties, reiniging en inspectie), benodigde onderzoekskosten en kapitaallasten van de nieuwe investeringen. Uitgangspunt is dat het tarief 100% kostendekkend is en het vastgestelde beleid wordt gevolgd.

Berekend is dat er jaarlijks zo'n € 2,25 miljoen aan investeringen uitgevoerd moet worden om het riool en watersysteem in stand te houden en klimaatrobuust in te richten. Met inspecties houden we het gehele water- en rioolsysteem goed in de gaten. Met de gedane investeringen en het nieuwe investeringsprogramma houden we het water- en rioolsysteem goed op orde. In de toekomst wordt een hogere investeringsbehoefte verwacht maar dat is na de beoogde 20 jaar die nu is berekend. De totale vervangingswaarde van het systeem is zo'n € 215 miljoen.

De hoogte van de rioolheffing wordt jaarlijks berekend op basis van de realiteit, zodat onze inwoners niet meer betalen dan noodzakelijk.

H3

H4

H5

H1

H2

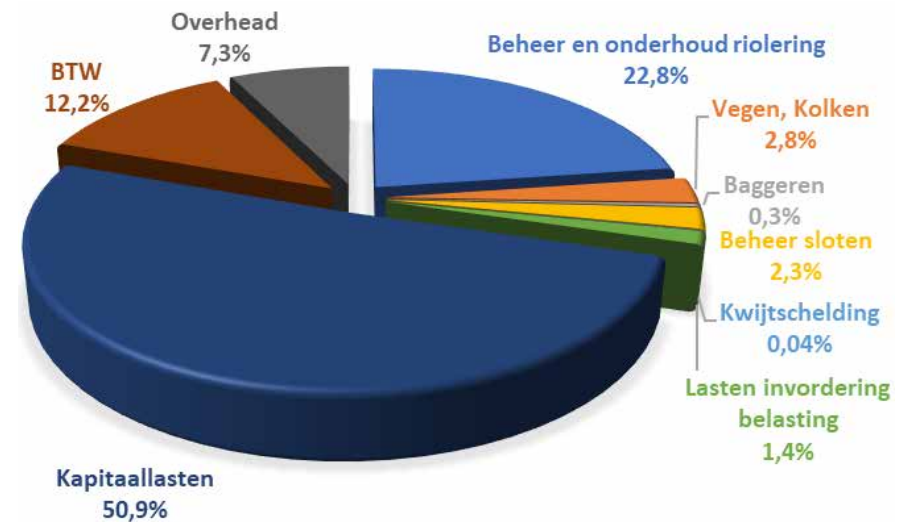

5.3 Vormgeving van het tariefsysteem van de rioolheffing

Gemeenten hebben vanuit de [Gemeentewet – artikel 2.28](#) de mogelijkheid tot een heffing om de kosten voor de gemeentelijke watertaken te dekken.

[Bijgaand kader](#) schetst enkele wetenswaardigheden rondom de rioolheffing en mogelijke varianten. In [het volgende kader](#) staat een overzicht van de belangrijkste kenmerken van de verordening rioolheffing in onze gemeente.

In onderstaande grafiek is te zien hoe de rioolheffing in 2025 is opgebouwd op hoofdlijnen:

H3

H4

H5

H1

H2

5.4 Berekening van de benodigde rioolheffing

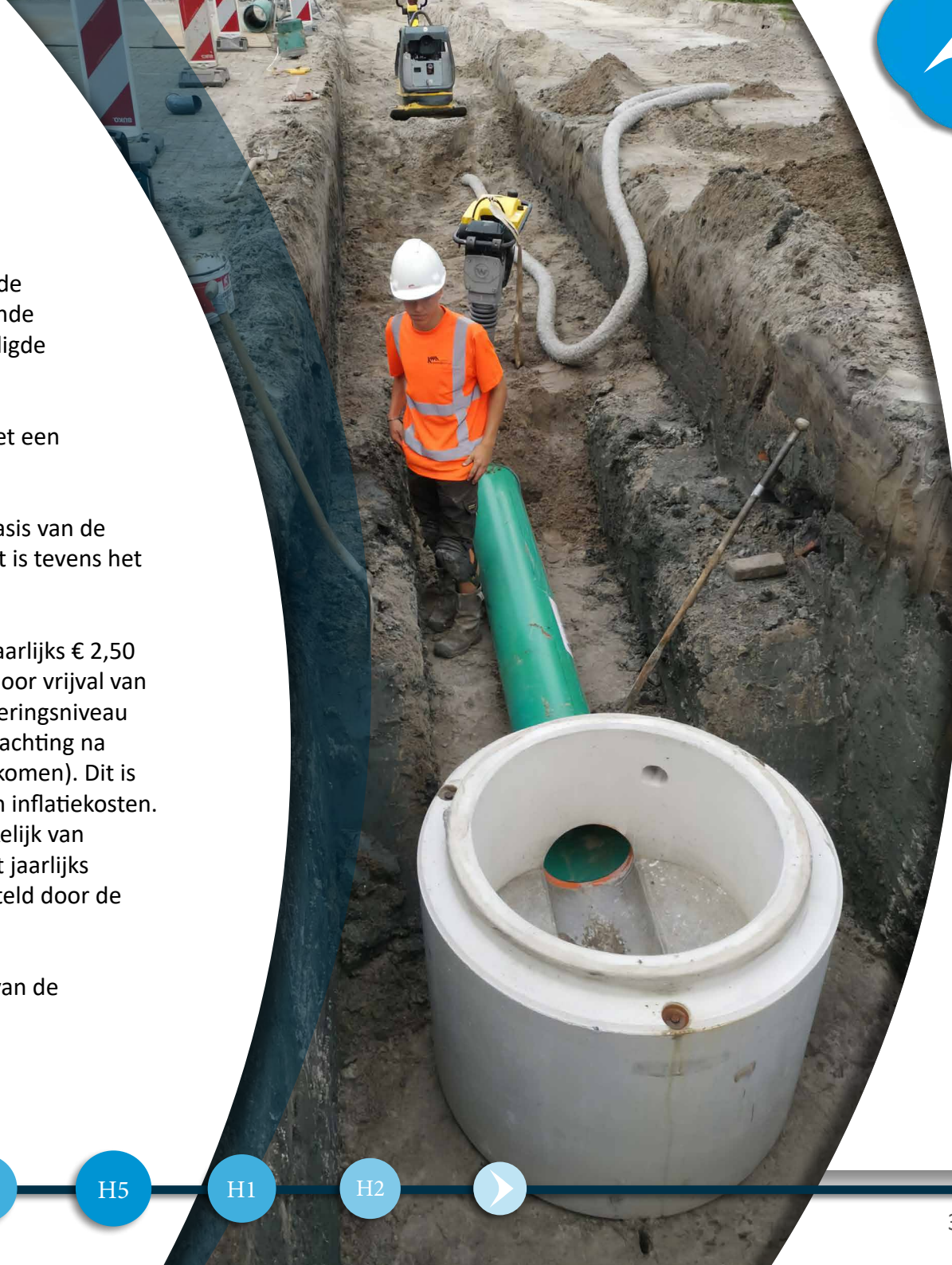
Deze paragraaf geeft de doorrekening naar de benodigde rioolheffing om voldoende geld te hebben voor het beheer en de geplande projecten. De gegevens en de keuzes van de voorgaande delen uit het WRP komen hier bij elkaar en leiden tot de benodigde rioolheffing.

De rioolheffing is voor de planperiode 2026-2030 berekend, met een doorkijk tot 2045.

Het huidige bedrag van € 244,70 is 100% kostendekkend. Op basis van de begroting zijn er geen mutaties in de voorziening berekend. Dat is tevens het uitgangspunt voor deze berekening.

Uit de berekening blijkt dat de komende jaren de rioolheffing jaarlijks € 2,50 moet stijgen om 100% kostendekkend te zijn. Vanaf 2034 kan door vrijval van lopende kapitaallasten het tarief gelijk blijven totdat het investeringsniveau omhoog moet door een grotere vervangingsopgave (naar verwachting na 2045, omdat veel riolen dan aan het einde van hun levensduur komen). Dit is exclusief de jaarlijkse prijsindexatie van het tarief als gevolg van inflatiekosten. De hoogte van de rioolheffing voor de komende jaren is afhankelijk van de haalbaarheid van het investeringsprogramma en deze wordt jaarlijks berekend op basis van actuele cijfers en wordt jaarlijks vastgesteld door de gemeenteraad.

In de grafiek op de volgende pagina is te zien hoe het verloop van de rioolheffing is voor de komende 20 jaar.

H3

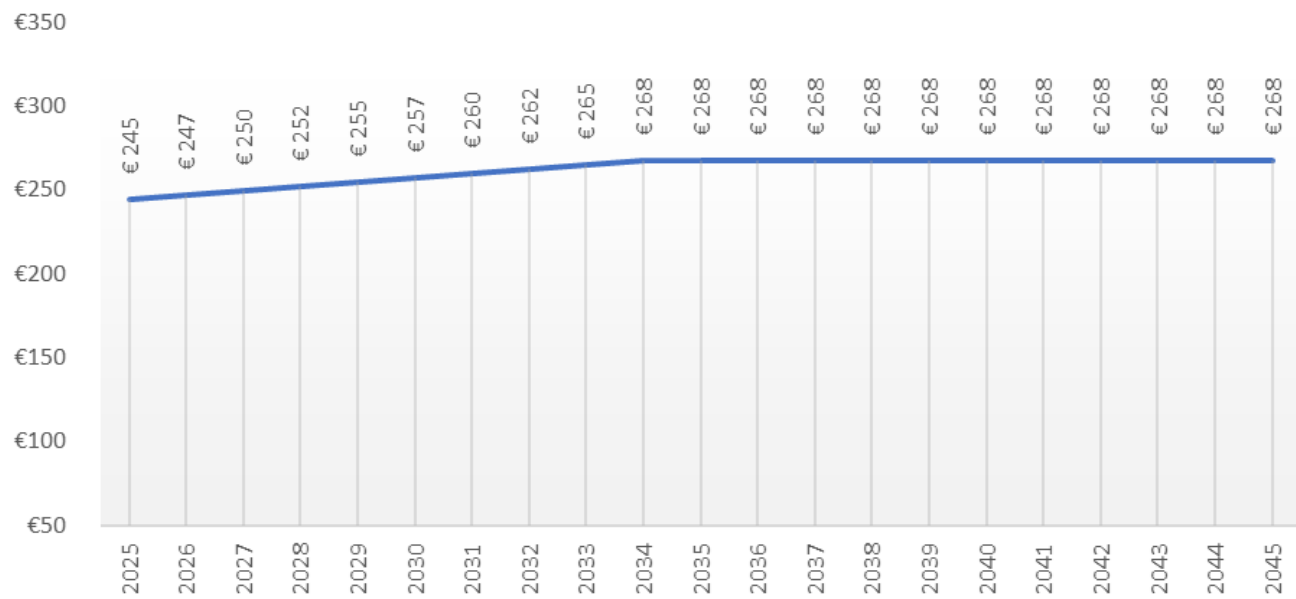
H4

H5

H1

H2

* In de berekende waarden is nog geen inflatie verrekend, dus de prijsindex komt er jaarlijks nog overheen.

* Aan de berekende waarden kunnen geen rechten worden ontleend. Jaarlijks wordt de hoogte van de rioolheffing vastgesteld door de gemeenteraad in de verordening rioolheffing. Hierbij wordt rekening gehouden met opgetreden mee- en tegenvallers.

H3

H4

H5

H1

H2

A photograph of a canal with a brick bridge and a wooden walkway, with trees and a cloudy sky in the background. The scene is captured in a wide-angle shot, showing the canal in the foreground, the bridge in the middle ground, and the trees and sky in the background. The water in the canal is calm, reflecting the sky and the bridge. The bridge is made of red bricks and has a wooden walkway with railings. To the left of the bridge, there is a small red and white striped structure. In the background, there are many trees, some of which are bare, suggesting it might be autumn or winter. The sky is filled with large, white clouds. The overall tone of the image is somewhat somber due to the overcast sky.

BIJLAGEN

Omgevingsvisie gemeente Oldambt

Omgevingsvisie en Omgevingsplan

De Omgevingswet vraagt van alle gemeenten en provincies om een Omgevingsvisie en een Omgevingsplan te maken. Vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Omgevingswet heeft de gemeenteraad van Oldambt al in 2017 een Omgevingsvisie vastgesteld. In de Omgevingsvisie staan de principes en doelen die de gemeente Oldambt heeft voor de inrichting, ontwikkeling en het beheer van de fysieke leefomgeving. Op 12 juli 2023 heeft de gemeenteraad een Startnotitie vastgesteld om te komen tot een nieuwe Omgevingsvisie die in 2025 is vastgesteld. In een Omgevingsplan staat wat er in uw omgeving wel en niet mag. Dat staat nu nog in bestemmingsplannen, verordeningen en beleidsregels, die vanaf 1 januari 2024 het Omgevingsplan vormen. Dit Omgevingsplan vernieuwen we de komende jaren stapsgewijs.

<https://www.gemeente-oldambt.nl/omgevingsvisie-oldambt>

Overzicht uitgevoerde projecten tijdens planperiode WRP 2021-2025

Uitgevoerde projecten:

- Aanleg gescheiden riolering Schoolstraat/Havenstraat Scheemda € 220.000
- Aanleg gescheiden riolering zuidelijk deel St. Vitusholt Winschoten € 2.660.000
- Aanleg gescheiden riolering Beertsterweg Winschoten € 880.000
- Relinen Bovenburen Winschoten € 575.000
- Relinen Vossenweg Winschoten € 100.000
- Relinen Dr. O. Botjeslaan Midwolda € 65.000
- Relinen Havenstraat Oostwold € 168.000
- Aanleg hemelwaterriool Dwarslaan Scheemda € 200.000
- Aanleg gescheiden riolering Johan Modastraat e.o. Winschoten € 1.007.000
- Verwijderen nevenriolen en aanleg hemelwaterriool Dr. D. Bosstraat Winschoten € 400.000
- Relinen Mr. D.U. Stikkerlaan Winschoten € 560.000

Projecten in voorbereiding:

- Relinen Constantijn Huygenslaan Winschoten € 125.000

Niet uitgevoerde projecten en toelichting:

- Relinen Molenweg Winschoten € 275.000 (budget wordt ingezet voor relinen Mr. D. U. Stikkerlaan, project komt terug in nieuwe WRP)
- Relinen H.J. Siemonsstraat Finsterwolde € 150.000 (budget wordt ingezet voor relinen Constantijn Huygenslaan, project komt terug in nieuwe WRP)

Ontwikkeling rioolheffing tijdens planperiode WRP 2021-2025

Hieronder een overzicht van de hoogte van de rioolheffing in de gemeente Oldambt gedurende de planperiode van het vorige WRP. Het tarief is bijna €10,- gestegen in de afgelopen planperiode. Dat is minder hard dan de inflatie, maar is wel 100% kostendekkend geweest. Jaarlijks is dit opnieuw berekend.

gemeente Oldambt verloop rioolheffing WRP 2021 t/m 2025

	2021	2022	2023	2024	2025
Tarief rioolheffing	235,15	235,60	237,70	239,70	244,70

Artikel 2.16 Omgevingswet

1. Bij het gemeentebestuur berusten, naast de elders in deze wet en op grond van andere wetten aan dat bestuur toegedeelde taken voor de fysieke leefomgeving, de volgende taken: a. op het gebied van het beheer van watersystemen en waterketenbeheer:

Lid 1.a.3 - de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater,

2. Op grond van het eerste lid, onder a, onder 3°, wordt stedelijk afvalwater ingezameld en getransporteerd naar een zuiveringstechnisch werk als dat vrijkomt:
 - a. op de percelen, gelegen binnen een bebouwde kom van waaruit stedelijk afvalwater met een vervuilingswaarde van ten minste tweeduizend inwonerequivalenten als bedoeld in de richtlijn stedelijk afvalwater wordt geloosd, door middel van een openbaar vuilwaterriool,
 - b. op andere percelen, voor zover dit doelmatig kan worden uitgevoerd door middel van een openbaar vuilwaterriool.
3. In plaats van een openbaar vuilwaterriool en een zuiveringstechnisch werk kunnen andere passende systemen in beheer bij een gemeente, een waterschap of een rechtspersoon die door een gemeente of waterschap met het beheer is belast, worden toegepast, als daarmee hetzelfde niveau van het beschermen van het milieu wordt bereikt.

Afvalwaterbeleid voor woningen binnen de bebouwde kom

- Gemeenten hebben de plicht om afvalwater in te zamelen binnen de bebouwde kom. Zie artikel 2.16 van de Omgevingswet.
- Voor lozers geldt binnen de bebouwde kom een vrijwel volledig lozingsverbod richting bodem en oppervlaktewater. Dit was geregeld in Artikel 7 en Artikel 10 Blah, het Besluit lozing afvalwater huishoudens. Onder de nieuwe wetgeving van de Omgevingswet is dit geregeld in de Bruidsschat voor het omgevingsplan. Dit beleid geldt vanwege de volksgezondheid en bewoonbaarheid. Afvalwater in de leefomgeving kan aanleiding geven tot ziekten. Gemeenten hebben beleidsvrijheid om de Bruidsschat aan te passen.
 - Het lozingsverbod geldt niet als de riolering op meer dan 40 meter afstand ligt vanaf de kavelgrens (zie Blah).
 - Het lozingsverbod kan tijdelijk worden opgeheven met een maatwerkvoorschrift als er sprake is van een aanwezige zuiveringsvoorziening die nog niet is afgeschreven (zie Blah).
- Beide bovengenoemde punten leiden samen tot de conclusie dat in de bebouwde kom aansluiting op de riolering vrijwel altijd verplicht is.
- Voor woningen met focus op duurzaamheid, circulariteit en/of het zogenaamde “off-grid” streven, gelden dezelfde regels. Er geldt binnen de bebouwde kom een lozingsverbod voor afvalwater naar de bodem en/of het oppervlaktewater.
- Het afzien van een aansluiting op de riolering kan als er geen afvalwater vrijkomt uit de woning. Dit is in de huidige manier van wonen vrijwel ondenkbaar. Experimenteel kun je denken aan het volgende:
 - De woning is niet aangesloten op het drinkwaternet.
 - De woning heeft een droog toilet met separate opvang en verwerking van de droge en de natte fractie. Fecaliën zijn nuttig in te zetten in de tuin. Urine heeft potentie voor verwerking.
- De woning heeft geen bad of douchevoorziening. Bad en douche gaan gepaard met grote hoeveelheden afvalwater. Wil je zonder riolering, dan kun je beter denken aan een centrale badplaats in de buurt en niet per woning.
- De woning heeft geen wasmachine. Een wasmachine leidt tot een grote hoeveelheid afvalwater met zeepresten. Wil je zonder riolering, dan kun je beter kiezen voor een centrale wasserette.
- De keuken heeft water uit een kleine voorziening zoals jerrycan. Een klein beetje afvalwater uit de keuken kan worden benut voor plantenbakken in huis of in de tuin.
- Lid 3 van artikel 2.16 van de Omgevingswet geeft een opening voor alternatieve systemen: In plaats van een openbaar vuilwaterriool en een zuiveringstechnisch werk kunnen andere passende systemen in beheer bij een gemeente, een waterschap of een rechtspersoon die door een gemeente of waterschap met het beheer is belast, worden toegepast, als daarmee hetzelfde niveau van het beschermen van het milieu wordt bereikt.

Afvalwaterbeleid voor niet-woningen binnen de bebouwde kom

- **Bedrijven**

Voor bedrijfsafvalwater geldt dat de gemeente afvalwater inzamelt dat qua biologische afbreekbaarheid vergelijkbaar is met huishoudelijk afvalwater. Ook ander bedrijfsafvalwater dat niet lokaal kan worden teruggebracht in het milieu wordt ingezameld, tenzij dit ten koste gaat van het doelmatig functioneren van de vuilwaterriolering of de rioolwaterzuivering. De gemeente en het waterschap treden hierin gezamenlijk op en kunnen nadere voorwaarden verbinden aan nieuwe of bestaande aansluitingen van bedrijven of deze weigeren of beëindigen.

- **Evenementen**

Voor evenementen geldt de plicht om afvalwater op verantwoorde wijze in te zamelen. De verantwoordelijkheid ligt bij de organisator (vaak via een evenementenvergunning), die een oplossing zoekt in overleg met gemeente en waterschap. In sommige gevallen kan er direct worden geloosd op putten, maar het kan ook zijn dat het afvalwater per as wordt afgevoerd naar de zuivering. Soms zie je innovaties zoals gescheiden inzameling van urine.

- **Boten**

Een varende boot wordt niet gezien als woning en kan niet worden aangesloten op de riolering. Lozing van afvalwater op oppervlaktewater is echter wel verboden. De bestuurder van de boot dient er op toe te zien dat afvalwater wordt geloosd op een geschikte locatie. De gemeente ontvangt het afvalwater vanuit een haven net zoals een bedrijfsmatige lozing. De eigenaar/beheerder van een haven is verantwoordelijk voor een inzamelsysteem in de haven.

- **Gebouwen zonder afvalwater**

Diverse gebouwen hebben in principe geen afvalwater, zoals trafohuisjes zonder drinkwater en garageboxen zonder drinkwater. Deze behoeven geen verplichte aansluiting op de riolering.

Afvalwaterbeleid in het buitengebied

Onderstaand het beleid voor afvalwater voor woningen en niet-woningen buiten de bebouwde kom.

Buiten de bebouwde kom is niet vanzelfsprekend riolering aanwezig. De gemeente bepaalt, veelal in overleg met waterschap en provincie of in een gebied riolering wordt aangelegd of niet. Deze keuze is doorslaggevend voor de situatie van de lozer:

- Als er riolering in de buurt is, dan valt de lozer onder een lozingsverbod. Zie de afstandscriteria hieronder. De lozer zal dan veelal kiezen voor aansluiting op de riolering onder voorwaarden die de gemeente daaraan stelt.
- Is er geen riolering in de buurt, dan is een IBA (individuele zuivering) toegestaan, van waaruit het gezuiverde water wordt geloosd in de bodem of op het oppervlaktewater.

Het beleid is als volgt uitgewerkt:

- De gemeente hanteert in het buitengebied een gebiedsgerichte benadering. Dit komt erop neer dat per gebied wordt bekeken of riolering zinvol is of niet. Dit hangt af van de aantallen lozers, de lozingshoeveelheden en de kwetsbaarheid van het gebied voor de toepassing van individuele zuiveringen. De begrenzing van de gebieden en de keuze om al of niet riolering aan te bieden wordt in de planperiode gemaakt door de gemeente in overleg met het waterschap. De provincie verleent geen ontheffing meer van de zorgplicht (met invoering van de Omgevingswet).
 - In gebieden met riolering geldt voor afvalwater een lozingsverbod in de bodem. In overleg met het waterschap geldt tevens een lozingsverbod voor afvalwater op oppervlaktewater. Lozen van huishoudelijk afvalwater of daarop gelijkend bedrijfsafvalwater in de bodem of op oppervlaktewater is onder voorwaarden alleen toegestaan als de riolering vanaf de perceelsgrens verder weg ligt dan:

- 40 m bij lozingen tot en met 10 i.e.
- 100 m bij lozingen van 11 tot 25 i.e.
- 600 m bij lozingen van 25 tot 50 i.e.
- 1500 m bij lozingen van 50 tot 100 i.e.
- 3000 m bij lozingen van 100 tot 2000 i.e.
- Deze afstandscriteria zijn afkomstig uit artikel 3.4 van het Activiteitenbesluit en krijgen opvolging in de Bruidsschat voor het omgevingsplan.
- In gebieden zonder riolering is een individuele voorziening voor de zuivering van afvalwater (IBA, of gelijkwaardige voorziening) vereist. Afhankelijk van de soort en hoeveelheid afvalwater worden hieraan eisen gesteld.
- Veranderende omstandigheden kunnen voor de gemeente aanleiding geven om extra riolering aan te leggen. Een gebied verandert dan van de status “zonder riolering” naar “met riolering”. Aansluiten op de riolering wordt daarmee verplicht. Eventueel wordt een overgangstermijn in acht genomen om bestaande goed functionerende IBA's eerst af te schrijven. Er is zonder wijziging van de situatie geen verplichting om IBA's te vervangen door riolering.
- De uitwerking per gebied en perceel wordt opgenomen in het Omgevingsplan.
- Riolering in het buitengebied betreft meestal drukriolering, een stelseltype waarmee grote afstanden kunnen worden overbrugd. Daarnaast zijn andere systemen mogelijk zoals vacuüm of luchtpersriool.
- Het lozen van hemelwater of grondwater of oppervlaktewater op de (druk)riolering is verboden omdat het systeem dan overbelast raakt. Dergelijke overbelasting treedt soms op bij de pompunit op de betreffende locatie maar soms ook op andere plekken dan de lozingslocatie doordat pompen elkaar wegdrücken.

Beleid voor nieuwe aansluitingen of grotere lozingen op bestaande riolering

- Hoofdregel is dat een bouwwerk zodanige voorzieningen voor de afvoer van huishoudelijk afvalwater moet hebben dat het water zonder nadelige gevolgen voor de volksgezondheid is af te voeren. Deze bepaling uit het Bouwbesluit 2012 is overgenomen in het Besluit bouwwerken leefomgeving. Regels voor de terreinriolering komen terug via artikel 22.12 van de Bruidsschat voor het omgevingsplan. Met een algemene regel of met een maatwerkvoorschrift wordt bepaald op welke plaats, op welke hoogte en met welke afmeting moet worden aangesloten met de voorzieningen voor afvalwater en hemelwater.
- Afvalwater moet op de perceelsgrens met een huisaansluiting op 70 cm beneden maaiveld aan de gemeente aangeboden worden.
- De gemeente brengt de werkelijke kosten in rekening voor een nieuwe aansluiting op de riolering.
- Voor lozingen groter dan 1 m³/dag, dus meer dan een normale huishoudelijke lozing, geldt dat de eventuele kosten die gemaakt worden om het stelsel geschikt te maken voor deze grotere lozing, in rekening worden gebracht bij de initiatiefnemer. Denk hierbij aan een grotere leiding, rioolgemaal met dubbele pompen en extra elektronica. Dit geldt zowel voor nieuwe lozingen als voor bestaande lozingen die worden uitgebreid.

Afvalwaterbeleid bij nieuwe aanleg in uitbreidingswijken

In uitbreidingswijken wordt nieuwe riolering aangelegd. Dit gebeurt in opdracht van de gemeente, in overleg met het waterschap (in zijn rol als waterbeheerder en in zijn rol als zuiveringsbeheerder). De hoofdregel is dat de gemeente gaat over de stelselkeuze en zorgt voor de bekostiging van de riolering. Het afvalwater wordt door de gemeente getransporteerd naar een bestaand overnamepunt. Het waterschap is verantwoordelijk voor eventuele aanpassingen vanaf het overnamepunt. Bij grote uitbreidingsplannen kan een nieuw overnamepunt aan de orde zijn. Ook dan is het overnamepunt de grens tussen de verantwoordelijkheid van de gemeente en die van het waterschap.

Let op: dit tekstkader gaat over het beleid voor afvalwater bij nieuwbouw. Daarnaast moet bij uitbreidingsplannen worden stilgestaan bij keuzes voor klimaatadaptatie, hemelwater, grondwater en oppervlaktewater. De gemeente Oldambt heeft als beleid dat hemelwater in principe niet op het riool wordt aangesloten in nieuwe situaties.

Voor lozingen op de riolering geldt het volgende beleid

- Er geldt een zorgplichtbeginsel voor afvalwaterlozingen, zie artikel 2.1 Activiteitenbesluit:
 - Het voorkomen van het ontstaan van afvalwater.
 - Het gescheiden houden van verschillende soorten water.
 - Het voorkomen of beperken van bodemverontreiniging op het perceel.
 - Het voorkomen of beperken van oppervlaktewaterverontreiniging en grondwater vanaf het perceel.
 - Het beschermen van de doelmatige werking van de voorzieningen voor afvalwaterbeheer, zoals de riolering en de zuivering.
 - Geen lozingen zoals olie en vet in het riool. Bij horeca, garages en andere lozers van olie- en vethoudend afvalwater is een olie- en vetafscheider verplicht.
 - Geen afvalwater lozen in het hemelwaterriool.
 - Geen hemelwater lozen in het afvalwaterriool.
 - Hemelwater mag bij een gemengd rioolstelsel worden afgevoerd via hetzelfde riool als het afvalwater. Het heet dan geen afvalwaterriool, maar riool voor stedelijk afvalwater (gemengd riool).
 - Soms wordt hemelwater vanaf een risicovol oppervlak (bv spoelplaats) bewust afgevoerd via hetzelfde riool als het afvalwater ook al is er geen gemengd stelsel maar een gescheiden stelsel. Hiermee moet terughoudend worden omgegaan omdat anders het afvalwaterstelsel overbelast raakt en gaat functioneren als gemengd stelsel. Beter is om zo'n oppervlak hydrologisch te isoleren met een dak.
- Het beleid is uitgewerkt in specifieke eisen aan lozingen op de riolering. Deze worden via de zogenaamde Bruidsschat opgenomen in het gemeentelijk omgevingsplan.
- Voor de meeste lozingen op de riolering is de gemeente bevoegd gezag. Het waterschap heeft een adviserende rol. Voor lozingen op oppervlaktewater is het waterschap bevoegd gezag.

Beleid tegen foutaansluitingen

Er zijn 4 soorten foutaansluitingen die verschillende problemen veroorzaken:

- Er is in de bebouwde kom afvalwater aangesloten op het hemelwaterstelsel.
Er vindt een ongezuiverde lozing plaats, herkenbaar aan stank en grijs water bij het lozingspunt.
- Er is in de bebouwde kom hemelwater aangesloten op het afvalwaterstelsel.
De riolering kan dan overbelast raken bij neerslag. Het afvalwater treedt uit bij een gebouw of bij een nood-overstort. Ook kunnen volgende stelsels en de RWZI overbelast raken.
- Er is in het buitengebied hemelwater aangesloten op de drukriolering.
Het systeem raakt hiervan overbelast en er treden storingen op. Soms op de locatie met de foutaansluiting, maar soms ook pas verderop.
- Regenwater op vacuümriolering.
Het systeem raakt hiervan overbelast en er treden storingen op. Soms op de locatie met de foutaansluiting, maar soms ook pas verderop.

Bij het vermoeden van foutaansluitingen wordt de volgende werkwijze gehanteerd:

- Eerst inschatten hoe groot de problematiek is, al of niet in overleg met de waterbeheerder en met de zuiveringsbeheerder:
 - Bijvoorbeeld grijs water bij de lozingspunten van het hemelwaterstelsel.
 - Bijvoorbeeld een drukrioolunit of een gemaal voor afvalwater dat duidelijk meer draait als er neerslag valt.
- Onderzoeken welke opsporingstechniek in de gegeven omstandigheden het beste past. De afgelopen jaren zijn meerdere technieken op de markt gekomen om foutieve aansluitingen op te sporen.

- Communicatietraject ingaan waarbij je de eigenaren of bewoners eerst aanspreekt op de ongewenstheid van foutieve aansluitingen en daarbij laat merken dat de gemeente desnoods met juridische middelen kan ingrijpen. Veelal blijkt dat de mensen onbewust foutief lozen en meewerken aan opsporing en herstel.
- Het feitelijke opsporingsonderzoek. Dit is vaak arbeidsintensief speurwerk.
- Herstel van foutieve aansluitingen. Dit hoort in principe op kosten van de eigenaar. Soms voelt de gemeente zich betrokken bij het ontstaan van de foutieve aansluitingen. Zij kan er voor kiezen om het te bekostigen vanuit de rioolgelden en het te zien als verbeteringsmaatregel voor de bestaande riolering.
- Medewerking van de eigenaar en eventuele gebruiker van een pand is veelal vereist. Als een eigenaar of gebruiker niet wil meewerken, dan kan het juridische traject worden bewandeld. Juridische aanpak kan:
 - Via het bouwspoor vanwege een foutieve aansluiting, uitgaande van NEN3215 die is opgenomen in het Bouwbesluit 2012, afdeling 6.4.
 - Via het milieuspoor vanwege een ontoelaatbare lozing, uitgaande van het Besluit lozing afvalwater huishoudens (Bruidsschat Omgevingswet) die lozing of infiltratie van afvalwater verbiedt als een vuilwaterriool in de buurt is.

Artikel 2.16 Omgevingswet

1. Bij het gemeentebestuur berusten, naast de elders in deze wet en op grond van andere wetten aan dat bestuur toegedeelde taken voor de fysieke leefomgeving, de volgende taken: a. op het gebied van het beheer van watersystemen en waterketenbeheer:

Lid 1.a.1 - de doelmatige inzameling van afvloeiend hemelwater, voor zover de houder het afvloeiend hemelwater redelijkerwijs niet op of in de bodem of een oppervlaktewaterlichaam kan brengen, en het transport en de verwerking daarvan.

Thematische uitwerking met principes voor het hemelwaterbeleid

Schoonhouden

Hemelwater is vrijwel schoon als het valt. De opgave is om dit zo te houden. Onderstaande keuzes dragen bij aan het schoonhouden van hemelwater.

- Vermijd het gebruik van uitlogende materialen, zoals ongecoate metalen.
- Houd hemelwater zoveel mogelijk bovengronds. Zichtbaarheid bevordert een zorgvuldige omgang met het water zonder ongewenste lozingen.
- Vermijd activiteiten die afstromend hemelwater verontreinigen. Dergelijke activiteiten dienen plaats te vinden in afgesloten inrichtingen.
- Zorg dat er geen afvalwater wordt geloosd op voorzieningen voor hemelwater.

Benutten

Hemelwater is te benutten voor bijvoorbeeld tuinsproeien of toiletspoeling.

- Vanwege de lage prijs voor drinkwater in Nederland is het economisch nauwelijks interessant om hemelwater te benutten.
- Mensen met oog voor duurzaamheid kunnen zelf kiezen om hemelwater te benutten en zodoende minder drinkwater te verbruiken.
- In gebieden met een duurzaamheidsdoelstelling en/of in gebieden met beperkingen op het gebied van de drinkwatervoorziening kan de gemeente het benutten van hemelwater inzetten als instrument.

Vertragen

Zware buien leiden tot piekbelasting. Soms geeft dit problemen in de vorm van overbelasting van riolen of infiltratievoorzieningen waardoor water op straat ontstaat. Of er ontstaat inundatie vanuit oppervlaktewater. Deze problemen treden minder op als de afstroming van hemelwater wordt vertraagd. Liefst zo lokaal mogelijk.

- Groene of blauwe daken of berging op eigen perceel geven lokaal vertraging.
- Op buurniveau is vertraging te realiseren door bergingsgebieden, zoals wadi's.
- In het watersysteem is vertraging te realiseren door ruimte voor water.

Infiltreren

Infiltratie van hemelwater leidt tot aanvulling van het grondwater. Het is nuttig in gebieden met droogte en draagt lokaal bij aan de watervoorziening van struiken en bomen. Bovendien kan het een bijdrage leveren aan het lokaal remmen van bodemdaling. In gebieden met een kleine onverzadigde zone (o.a. als gevolg van kwel of leem) is infiltreren lastiger. De geohydrologische omstandigheden zijn hierin bepalend.

- Infiltratie kan op particuliere schaal met een laagte in de tuin of een ondiep kratje. Bij nieuwbouw kan het direct worden gerealiseerd. Bij bestaande bebouwing kan het worden toegevoegd om het afvoersysteem te ontlasten.
- Infiltratie kan in de openbare ruimte door infiltrerende verharding of door afstroming naar lage groenstroken of door wadi's of andere voorzieningen.

Direct lozen

Directe lozing van hemelwater op oppervlaktewater klinkt vanzelfsprekend, voor zover het watersysteem de piekafvoer kan verwerken en de lozing niet verontreinigd is.

- Directe lozing is mogelijk vanaf daken en/of verharding, mits vlakbij het water en in overleg met de beheerder van het betreffende water. Bij de term water moet in dit verband ook gedacht worden aan droogstaande slotenstructuren.

Inzamelen

De gemeente kan hemelwater inzamelen via een systeem in de openbare ruimte om het verderop te lozen. Diverse stelseltypen kennen specifieke voor- en nadelen.

- Gotensysteem waarbij het hemelwater bovengronds blijft en verderop wordt geloosd.
- HWA-stelsel (incl. IT/DT-leidingen) met bovengrondse inloop via goten en roosters. Optioneel mag de leiding op eigen terrein ondergronds en dan bij de erfgrans bovengronds aanleveren.
- HWA-stelsel (incl. IT/DT-leidingen) met ondergrondse aansluitleidingen. Ook geschikt voor drainage. Achilleshiel zijn de foutieve aansluitingen.

Hemelwaterbeleid voor nieuwbouw en renovatie concreet uitgewerkt

Het beleid is erop gericht om de trits “Besparen - Vasthouden - Bergen - Gebruiken - Afvoeren” en de trits “Schoonhouden - Scheiden - Zuiveren” concreet vorm te geven bij elke nieuwbouw of renovatie.

1. Hemelwater is in principe schoon en wordt zo min mogelijk verontreinigd.
Ongecoate uitlopende materialen bij voorkeur niet toepassen.
2. Infiltratie van hemelwater op de plek waar het valt is de meest logische keuze. Infiltratie kan het beste plaatsvinden via een graspassage. De doorworteling en het bodemleven houden de infiltratiecapaciteit op peil en zorgen voor afbraak en binding van diverse verontreinigingen.
3. Transport van hemelwater moet worden geminimaliseerd. Benodigde voorzieningen blijven dan klein en het risico op verontreiniging beperkt.
4. Bovengrondse afvoer van hemelwater heeft, voor zover nodig, de voorkeur boven riolering.
Zichtbaarheid van het hemelwatersysteem biedt de beste garantie tegen foutieve aansluiting van afvalwater hierop. Daarnaast draagt zichtbaarheid bij aan bewustwording inzake waterbeheer.
5. Rechtstreekse lozing van niet vervuilde oppervlakken op oppervlaktewater is vaak een goede oplossing voor straten en percelen die grenzen aan het water.
6. Samenspel van dakvlakken, dakgoten, regenpijpen en perceelsgoten zodanig ontwerpen dat het hemelwater zoveel mogelijk bovengronds naar de gewenste plek wordt afgevoerd.
7. Wadi's moeten worden toegepast bij in- en uitbreidingen als een centrale infiltratievoorziening nodig is. Een wadi is een doordachte groene voorziening en geeft retentie, zuivering, infiltratie en gedoseerde afvoer. Een goed ontworpen wadi biedt bovendien ruimtelijke kwaliteit, natuurontwikkeling en recreatief medegebruik.
8. Infiltratie kan in sommige omstandigheden leiden tot grondwateroverlast. Op dit punt raakt het beleid voor hemelwater aan het beleid voor grondwater.
 - a. In Noordoost Nederland wordt grondwateroverlast vooral veroorzaakt door ligging in een lokale laagte met toestroom van grondwater vanuit hoger gelegen regio's. Grondwateroverlast wordt in dergelijke gebieden nauwelijks beïnvloed door infiltratie van hemelwater in stedelijk gebied.
 - b. In geval de bodem ondiepe storende lagen kent, ligt de zaak complexer door schijngrondwaterspiegels die overlast kunnen geven bij toepassing van infiltratie.

De keuze voor bovengrondse hemelwaterafvoer richting een wadi of andere centrale voorziening impliceert dat hiermee rekening moet worden gehouden in het stedenbouwkundige plan en de civiele planuitwerking. Het gaat met name om de detaillering vanaf regenpijp via perceelsgoot en straatgoot richting infiltratievoorziening, met de notie dat water van hoog naar laag stroomt. Bijvoorbeeld dat het regenwater van een dakvlak van de achterzijde van de woning ook via de garage naar voren kan worden geleid.

Omstandigheden per buurt zijn bepalend voor de uitwerking van het hemelwaterbeleid

- **Grondwaterstanden**

Kijk naar de grondwaterstanden inclusief het verloop over een jaar. Bekijk vanuit de regionale context of infiltratie wenselijk is of niet.

- **Bodemgesteldheid**

Bekijk de opbouw van de bodem, inclusief diepere lagen. Kijk of infiltratie mogelijk is. Kijk naar de chemische samenstelling van de bodem, inclusief verontreinigingen en de verspreiding daarvan.

- **Watersysteem**

Bekijk de mogelijkheden voor directe lozing van hemelwater. Is er sprake van een robuust watersysteem met ruimte voor extreme buien? Of is piekafvlakking nodig? Past het af te koppelen hemelwater op het ontvangende water (vroegtijdig overleg met waterschap noodzakelijk)?

- **Maaiveldhoogten**

Kijk waar tijdelijke berging mogelijk is en waar bijvoorbeeld stedelijke waterbergingsgebieden of wadi's kunnen komen. Kijk ook naar de gradiënten zodat je weet of oppervlakkige afstroming realiseerbaar is.

- **Rioolstelsel**

Kijk of er knelpunten zijn in het bestaande rioolstelsel. Denk aan wateroverlast en vuiluitworp. Beoordeel de kwaliteit van het stelsel en bekijk of grootschalige renovatie aan de orde is.

- **Funderingstechnieken**

Kijk naar de toegepaste funderingstechnieken. Fundering op staal is gevoelig voor dalende grondwaterstanden,

vooral bij slappe bodem.

Fundering op houten palen is kwetsbaar voor dalende grondwaterstanden vanwege paalrot.

Muren zonder vocht-barrière zijn gevoelig voor hogere grondwaterstanden.

- **Grondgebruik**

Check het gebruik van de bovengrond.

Kijk of er plekken zijn die kansen bieden.

Voorbeeld uitgewerkt beleid voor een perceel in het Omgevingsplan

- *Fictief voorbeeld: Atalantastaat 15 in de Vlinderbuurt.*
- *Aangeboden voorzieningen en het daarbij geldende beleid:*
 - *Ondergrondse DWA aansluitleiding.*
 - *Het huishoudelijke afvalwater dient te worden geloosd via deze aansluitleiding.*
 - *Lozing van hemelwater en/of grondwater via deze aansluitleiding is verboden.*
 - *Bovengrondse HWA afvoergoot.*
 - *Op deze goot mag hemelwater en grondwater bovengronds worden geloosd.*
 - *Lozing van afvalwater via deze voorziening is verboden.*

Functie en problematiek van riooloverstorten

Riolering is tegenwoordig in de eerste plaats bedoeld voor inzameling en transport van afvalwater. In de vorige eeuw was het gebruikelijk om hemelwater met dezelfde riolering in te zamelen als het afvalwater. Dit betreft het zogenoemde gemengde rioolstelsel. Het brengt in feite al het water waar je vanaf wilt naar de randen van stad of dorp. In de loop van de 20ste eeuw werden aan de stadsranden zuiveringen gebouwd omdat ongezuiverde lozing van afvalwater ontoelaatbaar werd voor de kwaliteit van het oppervlaktewater. De waterkwaliteit is als gevolg daarvan sterk verbeterd. Daarnaast is de sanering van bedrijfslozingen ook van grote invloed geweest op de verbetering van de waterkwaliteit. In de loop van de jaren werden alle steden en dorpen en ook veel buitengebied via riolering aangesloten op de zuiveringen.

Het zuiveringsproces is gebaat bij een constante aanvoer van afvalwater en niet gebaat bij piekafvoeren van hemelwater. Om die reden wordt er naast het echte afvalwater een beperkte hoeveelheid extra water vanuit de riolering naar de zuivering geleid. Dit wordt de pompovercapaciteit genoemd. De rest wordt tijdelijk geborgen in de riolering. Dit wordt de berging genoemd. Maar bij zware buien of langdurige neerslag schiet deze pompovercapaciteit en bergingscapaciteit tekort en raakt het stelsel geheel gevuld. Om wateroverlast te voorkomen zijn overstorten in het rioolstelsel aangebracht. Deze lozen dan verdund doch ongezuiverd afvalwater op het oppervlaktewater. Bovendien komt dikwijls rioolslib mee door de hoge stroomsnelheden bij zware buien. Het resulteert tijdens en na de overstorting in stank en visuele overlast. Bij grote overstortingen kan sprake zijn van een verminderde waterkwaliteit. Overstortingen kunnen leiden tot vissterfte, verarming van ecosystemen en verontreinigde baggerspecie. De riooloverstorten leiden in sommige gevallen dus tot problemen.

De riooloverstorten kunnen echter niet worden gemist omdat dit dan meerdere keren per jaar leidt tot water op straat, inclusief afvalwater op straat. Riooloverstorten zijn dus noodzakelijk vanuit een historisch gegroeide situatie, maar vormen soms een probleem vanuit huidig perspectief.

Basisinspanning

Vanaf de jaren '90 is door waterschappen aangedrongen op de basisinspanning bij gemengde rioolstelsels. Dit betreft het zogenoemde saneren van riooloverstorten, soms door volledige sluiting, soms door afkoppelen van verhard oppervlak van de riolering, soms door grote bergbezinkbassins.

In 1995 is landelijk besloten dat de vuilemissie vanuit gemengde rioolstelsels naar oppervlaktewater 50% gereduceerd moet worden. Deze wens werd bekend als de “basisinspanning”. Als na het behalen van de basisinspanning nog steeds knelpunten ten aanzien van oppervlaktewaterkwaliteit worden ervaren, kunnen gemeente en waterbeheerder gezamenlijk besluiten om aanvullende maatregelen te nemen.

In de gemeente Oldambt is de basisinspanning voltooid.

Naast de basisinspanning is er het waterkwaliteitsspoor. Er kunnen ondanks het voldoen aan de basisinspanning problemen zijn met riooloverstorten. Het water uit de overstorten is namelijk in zekere mate verontreinigd. Het oppervlaktewater waarop wordt overgestort is bijvoorbeeld daardoor niet altijd geschikt voor recreatief gebruik. Gemeente en waterschap kunnen in overleg besluiten dat extra maatregelen gewenst zijn.

Overzicht van de overstorten vanuit gemengde stelsels

Het overzicht van de overstorten is van belang vanwege het Besluit Lozen Buiten Inrichtingen, het BLBI. Zie in het BLBI artikel 3.15, de algemene toelichting in §5.6.3 en §7.1.2 en de artikelsgewijze toelichting bij artikel 3.14 en 3.15. Het doel was om de administratieve last van overstortvergunningen terug te dringen.

Voor detailinformatie over de uitleg van de riolering in de gemeente Oldambt wordt verwezen naar het Systeemoverzicht Stedelijk Water (SSW)/basisrioleringsplan (BRP), dit is een plan voor de gehele gemeente. Het WRP is gebaseerd op de inhoud van dit plan.

Het vormt de broninformatie en bevat alle gegevens over de verschillende deelgebieden, inclusief gegevens over overstorten, uitlaten, randvoorzieningen, gemalen en tekeningen van de stelsels.

Voor- en nadelen van afkoppelen hemelwater bij gemengde rioolstelsels

Het afkoppelen van hemelwater bij bestaande gemengde rioolstelsels biedt de volgende voordelen:

- Minder afvoer van hemelwater naar de zuivering die daardoor beter of goedkoper werkt.
- Minder vaak en minder heftig werken van de riooloverstorten.
- Verminderde kans op wateroverlast bij extreme buien.
- Kans tot gebruik van het hemelwater in tuin en/of woning.
- Kans op aanvulling van het grondwater.
- Kans tot integrale keuzes gericht op klimaatadaptatie, duurzaamheid en biodiversiteit.

De keerzijde van de medaille is dat er nadelen zijn:

- Aanleg van een eventueel extra stelsel voor hemelwater is kostbaar, met name in bestaande gebieden.
- Uitbreiding van het te beheren areaal als wordt gekozen voor gemeentelijke voorzieningen.
- Er ontstaat kans op foutieve aansluitingen.
- Er bestaat risico op ontluchtingsproblemen.
- In sommige situaties risico op grondwateroverlast of schijnspiegels.

Kijk voor een uitgebreide beschouwing over de voor- en nadelen van afkoppelen in het rapport 2019-22 van STOWA met de titel “Afkoppelen – kansen en risico’s van anders omgaan met hemelwater in de stad”.

Beleid voor wateroverlast bij extreme buien

Rioolstelsels zijn veelal ontworpen voor probleemloze afvoer van hemelwater tot een neerslagintensiteit van ongeveer 20 mm/uur. Dit is voldoende voor alle normale dagen en ook voor de meeste zware en/of langdurige neerslag.

Af en toe, vooral bij zomerse stortbuien, komen hogere neerslagintensiteiten voor, tot wel 100 mm/uur. Het is erg kostbaar om rioolstelsels daarop te dimensioneren. Als zo'n bui (of hevige cel in een bui) slechts enkele minuten duurt is er weinig aan de hand. Het wordt een probleem als het langer aanhoudt. De verwachting is dat door de klimaat-verandering extreme buien vaker voorkomen. Het is geen wettelijke eis dat de gemeente het systeem zodanig ontwerpt dat zo'n bui probleemloos verwerkt kan worden. Het is wel een opgave voor de inrichting van de openbare ruimte om overlast en schade te beperken. In de klimaatstresstest is uitgegaan van een bui van 70 mm in 1 uur tijd. Deze heeft rond het jaar 2050 naar verwachting een kans op voorkomen van eens per 100 jaar.

Het belangrijkste kenmerk van dergelijke extreme buien is dat het water niet in de riolering past en dus op straat blijft staan en daar gaat stromen richting lage plekken. Op de lokaal laagste plekken komt alles bijeen en ontstaat overlast en soms ook schade. De nieuwe opgave wordt:

- Het water overal vasthouden, liefst op elke kavel, zodat het nergens te veel wordt, en/of:
- Het water her en der te geleiden naar geschikte laag gelegen plekken.
- Bij het ontwikkelen van ruimtelijke plannen dient deze nieuwe opgave mee te spelen.
- Hemelwaterafvoer wordt steeds meer een bovengrondse aangelegenheid met invloed op de inrichting van de particuliere kavel en de openbare ruimte.

Uitwerking van het beleid voor wateroverlast bij extreme buien

De gemeente spreekt van ernstige wateroverlast indien één van onderstaande situaties optreedt:

- Het water maakt het functioneren van vitale netwerken en objecten onmogelijk.
- Het water stroomt via de straat gebouwen binnen.
- Water blokkeert de doorgang in verkeersaders, doorgaande wegen en (fiets)tunnels.
- Water levert langer dan 4 uur hinder op voor het verkeer, inclusief fietsers of voetgangers.
- Hemelwater (anders dan gewone plassen) blijft langer dan 4 uur op straat staan.
- Water afkomstig uit het rioleringssysteem blijft langer dan 4 uur in een tuin staan.
- Het water op straat stinkt en/of bevat toiletpapier en andere visuele verontreinigingen.
- Putdeksels komen omhoog en leveren gevaarlijke situaties.

Naast ernstige overlast kan er sprake zijn van hinderlijke wateroverlast. Voorbeelden hiervan zijn water tussen de trottoirbanden en ondergelopen plantsoenen, achterpaden of tuinen gedurende beperkte tijd. Ernstige hemelwateroverlast vraagt om actie van de gemeente, maar bij hinderlijke wateroverlast is geen actie vereist. De gemeente neemt de volgende uitgangspunten tot beleid, met de aantekening dat het meerdere jaren kan duren voordat bestaande knelpunten worden opgelost vanwege de vaak hoge kosten die ermee gepaard gaan:

- Bij riolering in bestaand en nieuw bebouwd gebied is de bedoeling dat bui 8 (20mm in 1 uur) via de riolering of andere voorzieningen kan worden afgevoerd zonder water op straat. Bij bui 10 (35,7 mm in 45 minuten) mogen er grote plassen ontstaan, mag er (minder dan 10 cm) water op straat staan voor de duur van maximaal 90

minuten, maar mag er geen water in gebouwen stromen.

- In bebouwde gebieden is het uitgangspunt dat tijdens een stresstest bui van T=100 met 70 mm in 1 uur tijd of 150 mm in 2 uur:
 - het water tot aan de entree en/of in voortuinen mag staan;
 - de waterhoogte van doorgaande wegen/ calamiteitenroutes minder is dan 20 cm;
 - de waterdiepte in een groot deel van een gebied minder is dan 20 cm;
 - de maximale duur van water op straat 120 minuten is;
 - water in gebouwen niet is toegestaan.
- Als er maatregelen nodig zijn, dan maakt de gemeente een doelmatigheidsafweging. Situaties met mogelijke schade aan of in gebouwen hebben hoge prioriteit.

Taken in het oppervlaktewater vanuit de hemelwatertaak

De gemeente heeft een wettelijke taak voor hemelwater, het waterschap voor beheer van het watersysteem, zowel kwantitatief als kwalitatief. Tussen deze taken bestaat een overgangsgebied, waarin lokale keuzes moeten worden gemaakt. Hieronder een overzicht van randgebieden van de hemelwatertaak. De toerekeningen aan de rioolheffing staan vermeld in de financiële paragraaf.

Baggeren

Waterpartijen moeten geregeld worden gebaggerd omdat ze anders dichtslibben in ons vlakke land. De aanwas met slib kent meerdere bronnen waaronder de riolering. Het open houden van het systeem dient meerdere doelen, waaronder de afvoer van hemelwater. In de praktijk wordt het baggeren afgestemd met het waterschap.

Waterlopen en sloten in de bebouwde kom

Waterlopen, grachten, beken en sloten vervullen in de bebouwde kom een rol bij het bergen en afvoeren van hemelwater en voor het reguleren van de grondwaterstand. Ze horen daarmee bij de gemeentelijke watertaken, voor zover ze niet in beheer zijn bij het waterschap.

Waterlopen en sloten buiten de bebouwde kom

Waterlopen in het buitengebied zijn in het algemeen in eigendom en beheer bij het waterschap. Voor de kleinere sloten en greppels liggen de zaken anders. Die zijn vaak in eigendom en beheer bij de gemeente, al dan niet gedeeld met een aanliggende particuliere grondbezitter. De functie is het drooghouden van het weglichaam en ontwatering van het aanliggende perceel.

Duikers

Duikers zijn essentieel voor de waterafvoer op plekken waar waterlopen en wegen kruisen. Ze hebben beheer en onderhoud nodig. Dit valt onder waterbeheer en bij inritten ligt dit veelal bij de eigenaren van de aanliggende percelen. In het geval van hoofdwatgangen is doorgaans de eigenaar verantwoordelijk voor het onderhoud van de constructie van de duiker en het waterschap voor het doorstroomprofiel.

Beschoeiing

Lichte beschoeiingen/betuiningen rond vijvers en in slootjes vallen onder waterbeheer. Beschoeiingen, kademuren en steenbestortingen langs vaarwegen en bruggen vallen onder civiel technische kunstwerken. In enkele gevallen liggen eigendom en onderhoud bij de eigenaren van aanliggende percelen.

Bruggen

Bruggen maken een kruising mogelijk tussen het watersysteem en de straat. Ze hebben beheer en onderhoud nodig. Deze taak is belegd bij civiel technische kunstwerken.

Artikel 2.16 Omgevingswet

1. Bij het gemeentebestuur berusten, naast de elders in deze wet en op grond van andere wetten aan dat bestuur toegedeelde taken voor de fysieke leefomgeving, de volgende taken: a. op het gebied van het beheer van watersystemen en waterketenbeheer:

Lid 1.a.2 - het treffen van maatregelen in het openbaar gemeentelijke gebied om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de op grond van deze wet aan de fysieke leefomgeving toegedeelde functies zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet op grond van artikel 2.17, 2.18 of 2.19 tot de taak van een waterschap, een provincie of het Rijk behoort.

Beleid bij meldingen over vocht of grondwateroverlast

1. Kelders en souterrains horen waterdicht te zijn, zodat ze geen last hebben van hogere grondwaterstanden. Dit is een verantwoordelijkheid van de eigenaar.
2. Kruipruimten horen ondiep te zijn. Een redelijke maat is 80 cm vanaf vloerpeil, dus vanaf de bovenzijde van de vloer van de begane grond. Diepe kruipruimten waarin grondwater voorkomt, kunnen beter worden opgevuld. Dit is een verantwoordelijkheid van de eigenaar.
3. Woningen horen voorzieningen te hebben waardoor vocht vanuit de fundering niet optrekt in de muren. Dit is een verantwoordelijkheid van de eigenaar.
4. Vochtoverlast in de woning wordt soms veroorzaakt door onbewust bewonersgedrag, zoals te weinig ventileren, geen afzuigkap gebruiken of de was drogen in huis. Dit is een verantwoordelijkheid van de bewoner.
5. Eigenaren of gebruikers van percelen kunnen zelf drainage aanleggen op eigen erf. De afvoer regelen in overleg met de gemeente, naar oppervlaktewater of op de eigen hemelwaterafvoer binnen de erfsgrens.
6. Bij bovengenoemde punten kan de gemeente voorlichting verstrekken.
7. Primair is de eigenaar zelf verantwoordelijk voor het grondwater op het perceel. Structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de fysieke leefomgeving toegedeelde functies is aan de orde als:
 - De overlast vrijwel jaarlijks voorkomt, gedurende meerdere weken, en
 - De overlast blijvend van aard is, dus niet tijdelijk zoals bijvoorbeeld bij nieuwbouw, en
 - De overlast doorwerking heeft in de woonruimten, en
 - Bouwkundige ingrepen onmogelijk of onredelijk kostbaar zijn.
8. In het geval van structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de fysieke leefomgeving toegedeelde functies ligt het in de rede dat de gemeente maatregelen in de openbare ruimte treft zoals bijvoorbeeld de aanleg van drainage en/of de afvoer van aangeboden drainagewater mede mogelijk maakt. Hierbij wordt eerst beoordeeld of de gemeente een taak heeft of dat de verantwoordelijkheid bij de eigenaar/bewoner zelf ligt.

Alle informatie over water en riolering staat op de gemeentelijke website:

[Water en riolering | Oldambt](#)

Informatie over droogte in relatie tot het WRP

Regionaal probleem met lokale verschillen

Het uitblijven van regen is geen lokaal probleem maar is regionaal van aard. Hele gebieden ontvangen in zo'n periode minder neerslag dan gebruikelijk. Maar de manier waarop het probleem zich manifesteert is wel lokaal. De ene boom kan er wel tegen en de andere niet. Een hoge zandkop in het buitengebied heeft eerder last van droogte dan een laagte in het beekdal. Boeren maken van oudsher gebruik van deze kennis.

Droogvallende vijvers en waterlopen

Langdurige droogte leidt tot droogval van watergangen en het wegvallen van de stroming. In een normale zomer treedt dit op in de haarvaten van het watersysteem. Bij extreme droogte kan droogval ook in grote waterlopen optreden met vissterfte tot gevolg en allerlei overlast. Daarnaast treedt schade op aan de biodiversiteit.

Hoger peil in de winter of niet?

Het waterschap en de grondeigenaren of -gebruikers kunnen een grote bijdrage leveren aan het beperken van droogteschade door de keuze van het waterpeil. Men kan in de winter in de bodem forse hoeveelheden opsparen door te kiezen voor een hoger peil in watergangen, sloten en drainage. Bij peil gaat het naast het waterpeil ook om het bodempeil van de ontwaterende voorziening. De tegenhanger van peilverhoging is dat akkers en weilanden minder begaanbaar zijn als er veel regen valt. Daarnaast is relevant dat een natte akker of weiland in de lente minder vlot opwarmt en dus kan leiden tot minder opbrengst. Het is een lastige keuze om hierin de beste balans te vinden.

Sturen in de gewaskeuze of niet?

Een volgend punt is de gewaskeuze. Je ziet bijvoorbeeld maisteelt in gebieden die vroeger in de winter onder water stonden als beekdal. Tegenwoordig is de grond goed ontwaterd met drainage om vroeg in het voorjaar met de teelt te starten. Een begrijpelijke keuze, maar de tegenhanger is extra verdroging tijdens een droge periode. De vraag is of je als overheid hierin sturend wilt optreden. Dit is een moeilijke kwestie met veel kanten. In dit WRP gaan we hier niet verder op in. Op dit moment volstaat de notie dat gewaskeuze ertoe doet.

Omgang met een schaarse watervoorraad

We zijn in Nederland niet gewend om water te zien als een schaarse grondstof. Van oudsher hebben we een nat land en willen we juist van het water af. Maar door de klimaatverandering kunnen droge zomers vaker voorkomen en dus moeten we leren omgaan met een beperkte watervoorraad. Het vraagt een andere omgang met water. Nu vinden we het nog vanzelfsprekend dat we het toilet doorspoelen met drinkwater, dat we de tuin onbeperkt kunnen sproeien en dat het vrijwel niets kost. Er valt veel te winnen door een betere omgang met drinkwater. In het buitengebied kunnen landbouwers een grote bijdrage leveren door bewuster het gewas water te geven. Denk aan druppel-irrigatie in plaats van grote sproeiers. En bij boomkeuze geldt dat naaldbomen in het algemeen meer water uit de grond onttrekken dan loofbomen.

Hemelwater infiltreren in bebouwd gebied

In bebouwd gebied kunnen particulieren en de gemeente een bijdrage leveren aan het beperken van de gevolgen van de droogte door te zorgen dat hemelwater infiltreert. Dus niet afvoeren via de riolering, maar het hemelwater ten goede laten komen aan de grondwatervoorraad. Veel tuinen en bermen zijn hiertoe geschikt te maken door te kiezen voor verlagingen. Natuurlijk zijn niet alle tuinen geschikt, het is maatwerk. Het vergt een cultuuromslag in bebouwd gebied om hemelwater in beginsel te infiltreren in plaats van af te voeren via de riolering. Communiceren en faciliteren zijn sleutelwoorden.

Schade aan fundering en wegen

Het uitzakken van de grondwaterstand tot een lager peil kan leiden tot zetting van de bodem. Als een gebouw op staal is gefundeerd (dus zonder heipalen), dan kan dit leiden tot verzakking en scheurvorming. Dit behoort tot het risico van de eigenaar van het gebouw. Ook kunnen wegen scheuren zeker in combinatie met hitte of kou. Bij bewuste peilverlaging kan er sprake zijn van aansprakelijkheid.

Riolering gemeente Oldambt Hoeveelheden

Lengte vrijverval riolering:

- Gemengd rioolstelsel: 150 km
- Vuilwater riool (DWA): 109 km
- Hemelwaterriool (RWA): 115 km
- Verbeterd gescheiden DWA: 14 km
- Verbeterd gescheiden RWA: 15 km

- Lengte persleidingen: 84 km
- Lengte vacuümleidingen: 8 km
- Hoofdgemalen: 101 st
- Pompunits: 217 st
- Vacuümputten: 80 st
- Vacuümstations: 2 st
- Randvoorzieningen+gemaal: 15 st
- Overstorten extern: 95 st
- Overstorten extern RWA : 25 st
- IBA's: 78 st
- Kolken: 22.738 st

Huis- en bedrijfsaansluitingen

Woningen en overige panden zijn meestal op de riolering aangesloten met aansluitleidingen. Via deze aansluitleidingen zamelt de gemeente het afvalwater in om het daarna door de riolering te transporteren. Elke aansluiting is een beginpunt voor gebruikmaking van het openbare rioolstelsel.

Bij gescheiden stelsels is sprake van twee aansluitingen, namelijk één voor afvalwater en één voor hemelwater.

Als het hemelwater niet direct is aangesloten met een aansluitleiding, dan is er sprake van een indirecte aansluiting. Het stroomt dan niet weg via een aansluitleiding, maar stroomt bijvoorbeeld rechtstreeks naar de sloot.

Het eigendom van de aansluitleiding(en) is tot en met het ontstoppingsstuk op de erfgrens van de perceeleigenaar en vanaf dat punt tot aan het hoofdriool van de gemeente.

Kolken en lijngoten

Kolken en lijngoten vormen een essentieel element van de riolering. Op deze plekken kan straatwater in de riolering stromen. Ook dit zijn beginpunten van het openbare rioolstelsel.

Mee-stromend straatvuil bezinkt grotendeels in de bak van de kolk of de lijngoot. Deze moeten regelmatig worden leeg gezogen. In onze gemeente worden de kolken 1 keer per jaar gereinigd en alle doorgaande wegen en centrumgebieden 2 keer per jaar. Onze gemeente besteedt het kolken zuigen en goten reinigen uit aan marktpartijen die tevens zorg dragen voor afvoer en verwerking (inclusief mogelijk hergebruik) van het slib.

Kolken en goten moeten niet alleen onderhouden worden, soms moeten we ook reparaties uitvoeren. Tijdens het reinigen van de kolken worden eventuele gebreken aan de kolken en goten geregistreerd. Deze gebreken worden jaarlijks verholpen. De aansluitleidingen van kolken en goten kunnen ook verstopt raken. Deze verstoppingen worden opgelost door de Buitendienst al dan niet in samenwerking met de onderhoudsaannemer van de gemeente.

Vrij-verval riolen

Vrij-verval riolen vormen het meest omvangrijke, het meest kostbare en het meest bekende onderdeel van de gemeentelijke rioleringsvoorzieningen.

Riolen raken in de loop der jaren vervuild en kunnen zonder onderhoud zelfs dichtslibben. Dit speelt in Nederland sterk door het geringe afschot van onze riolen en soms door zonken ten gevolge van verzakking bij slappe bodems. Riolen moeten daarom worden gereinigd. De gemeente besteedt het reinigen uit aan een marktpartij, die tevens zorg draagt voor afvoer en verwerking (inclusief mogelijk hergebruik) van het slib.

Riolering wordt gemiddeld één keer per 10 tot 15 jaar gereinigd en geïnspecteerd om de toestand vast te stellen inclusief de mate van degradatie. De gemeente besteedt de inspecties uit aan een gespecialiseerde marktpartij.

Riolen verouderen in de loop der jaren. Het is vooraf moeilijk te voorspellen hoe lang een riool zal kunnen functioneren. Gemiddeld rekenen we met 60 jaar. Dit is onder meer afhankelijk van de kwaliteit van de buis, de zorgvuldigheid van de aanleg, de toestand van de ondergrond (ongelijkmatige zetting / bodemdaling) en de aard van het geloosde afvalwater. Daarnaast is van grote invloed of er op het riool wordt geloosd vanuit een persleiding met grote verblijftijden en de daaruit voortvloeiende H₂S vorming, die leidt tot stank en aantasting nabij het injectiepunt.

In de gemeente Oldambt zijn alle riolen ouder dan 40 jaar geïnspecteerd en indien noodzakelijk vervangen of gerepareerd. Dit is een continu proces dat we voortzetten. We verwachten na 2045 wel meer vervangingen te moeten uitvoeren, omdat er dan grotere hoeveelheden aan het einde van hun levensduur komen. De totale

vervangingswaarde is zo'n 215 miljoen. Bij een gemiddelde levensduur van 60 jaar kom je dan alleen voor het vervangen van riolering al op een investering van gemiddeld € 3,6 miljoen per jaar. Optimalisatie, zoals het klimaatrobuust inrichten van de leefomgeving, komt daar dan nog bij.

De komende planperiode blijven we echter bij een investeringsbehoefte van circa € 2,25 miljoen per jaar.

Gemalen en persleidingen

Rioolgemalen vormen een essentieel onderdeel van de riolering. Het ingezamelde afvalwater loopt via de riolen, die onder afschot liggen, vanzelf (oftewel onder vrij verval) naar het laagste punt. De rioolgemalen pompen vanuit de diepste punten van het rioolstelsel het water omhoog naar een volgend rioleringsgebied of naar de zuivering. Aan de drukzijde van het (eind)gemaal zit een persleiding, soms kilometers lang.

Onverhoopt uitvallen van rioolgemalen door een defect of door stroomstoring kan ertoe leiden dat het rioolstelsel geheel gevuld raakt en na verloop van tijd ongezuiverd afvalwater loost in een gebouw, of op straat of op het oppervlaktewater. Dit vormt een risico voor de volksgezondheid en het milieu. Gemalen dienen daarom voortdurend in goede staat te verkeren en de beheerder hoort te waken voor calamiteiten. Hiervoor worden de gemalen één keer per jaar gereinigd en geïnspecteerd volgens de BRL om storingen zoveel mogelijk te voorkomen (preventief onderhoud). De gemalen zijn opgenomen in het beheersysteem van de gemeente. Verder zijn bijna alle hoofdgemalen voorzien van telemetrie, zodat een deel van het beheer op afstand kan geschieden en ze 24 uur per dag bewaakt zijn. Eens per vijf jaar worden alle gemalen gekeurd volgens de NEN-normen.

Naast zogenaamd dagelijks onderhoud hebben de gemalen periodiek groot onderhoud nodig, waarbij de pompen en elektrische aansturing worden gerenoveerd of vervangen. Ook deze werkzaamheden worden uitbesteed aan gespecialiseerde marktpartijen. We gaan uit van een gemiddelde technische levensduur van 60 jaar voor persleidingen. Voor elektrische en mechanische installaties gaan we uit van 20 jaar.

Naast de gemeente beheert het waterschap ook rioolgemalen. Deze eindgemalen voeren het stedelijk afvalwater vanaf de kernen af naar de RWZI.

Vacuümriolering

Vacuümriolering is een afvalwatersysteem waarbij afvalwater via onderdruk (vacuüm) wordt afgevoerd in plaats van via zwaartekracht. Dit systeem wordt vooral toegepast in gebieden waar traditionele riolering lastig is, zoals bij vlakke terreinen, hoog grondwaterpeil of in natuurgebieden.

Bij vacuumriolering wordt het afvalwater eerst opgevangen in een vacuümpost of verzamelput. Als een bepaald niveau bereikt is, opent een vacuümklep kortstondig en wordt het afvalwater met lucht meegezogen naar een centraal vacuümstation. Daar wordt het verzameld en vervolgens verder afgevoerd naar een waterzuiveringsinstallatie.

Het systeem werkt met luchtdrukverschillen en heeft daardoor kleinere leidingen nodig die flexibeler te leggen zijn. Bovendien is het systeem waterdicht, wat lekkages en grondwatervervuiling voorkomt. Vacuumriolering vergt wel elektriciteit en goed onderhoud, maar is duurzaam en efficiënt in specifieke omstandigheden waar traditionele systemen tekortschieten.

Buitengebied met pompunits en drukriool

De drukriolering in het buitengebied vormt een systeem op zichzelf. Langs de weg of op het erf van de woningen staan pompunits die het afvalwater onder druk over grote afstanden verpompen. Drukriolering is alleen bedoeld voor het lozen van huishoudelijk afvalwater, niet voor mest, hemelwater, grondwater of oppervlaktewater.

De gemeente laat de pompunits jaarlijks reinigen en inspecteren volgens de BRL. Eens per vijf jaar worden alle pompunits gekeurd volgens de NEN-normen. Als een pompunit in storing valt, wordt dat ter plekke zichtbaar door een rode lamp boven op de kast. Melding daarvan geschiedt meestal door de bewoners die anders hun afvalwater niet kwijt kunnen. Een storingsmelding leidt tot directe actie.

Drainage

Drainage is bedoeld om de grondwaterstand te reguleren. In diepe polders, in laaggelegen beekdalen, op sommige sportvelden en speelterreinen en op slecht doorlatende grond is dit een essentiële voorziening. De gemeente zorgt voor het doorspuiten van drainage in openbaar gebied om verstopping te voorkomen.

Daarnaast hebben particulieren soms drainage op eigen perceel in eigen beheer. Dit water dient te worden aangesloten op de drainage van de gemeente of op de hemelwaterafvoer op eigen perceel. Als er geen andere mogelijkheid is, zal drainage (tijdelijk) op het gemengd/vuilwater aangesloten worden.

Wadi

Het is een afkorting van Water Afvoer Drainage en Infiltratie. Een wadi bergt regenwater en zuivert het, waarna het water waar mogelijk infiltreert in de ondergrond, maar veelal later wordt afgevoerd. Zo helpt de wadi tegen wateroverlast en droogte. De wadi heeft verschillende functies in het stedelijk gebied en je vindt hem in vele vormen.

Een wadi is in onze gemeente (door veelal slecht doorlatende grond) over het algemeen een ondiepe vijver in het stedelijk gebied met een afvoer op een hemelwaterriool.

Bergingsvijver

Een bergingsvijver is een waterpartij die deel uitmaakt van het gemeentelijk hemelwaterstelsel. De vijver heeft als hoofdfunctie het tijdelijk opvangen en vasthouden van overtollig hemelwater bij hevige neerslag, zodat overbelasting van het rioolstelsel en wateroverlast in de omgeving wordt voorkomen. Het water wordt gecontroleerd geborgen en kan vervolgens langzaam worden afgevoerd naar het oppervlaktewater of infiltreren in de bodem. Naast deze waterhuishoudkundige functie draagt een bergingsvijver ook bij aan de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Het biedt mogelijkheden voor ecologische ontwikkeling, recreatieve beleving en verkoeling in de bebouwde omgeving. Door de combinatie van technische en landschappelijke functies vormt de bergingsvijver een belangrijk instrument binnen een klimaatadaptief beleid, waarin de gemeente inspeelt op extremere weersomstandigheden en tegelijkertijd investeert in een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving voor haar inwoners.

Stedelijke waterbergingsgebieden

Een stedelijk waterbergingsgebied is een speciaal aangewezen terrein binnen de bebouwde omgeving waar tijdelijk overtollig hemelwater kan worden opgevangen bij extreme neerslag. Het gebied functioneert als een noodoverloop of buffer en voorkomt dat straten, woningen en vitale infrastructuur onderlopen. Vaak gaat het om multifunctionele ruimtes zoals pleinen, parken of sportvelden die incidenteel onder water mogen staan zonder schade aan te richten. Door deze dubbelruimtebenutting wordt schaarse stedelijke ruimte efficiënt gebruikt. Stedelijke bergingsgebieden dragen zo bij aan de klimaatbestendigheid van de gemeente en versterken tegelijkertijd de leefkwaliteit door groen, recreatie en biodiversiteit te combineren met waterveiligheid.

Sloten

Sloten vormen een essentieel onderdeel van het stedelijk en landelijk watersysteem. Ze zorgen voor de afvoer en verspreiding van hemel- en grondwater en hebben een belangrijke rol in de waterberging, het peilbeheer en de bescherming tegen wateroverlast. Daarnaast dragen sloten bij aan de waterkwaliteit, doordat zij water langer vasthouden en ruimte bieden voor natuurlijke zuivering. Sloten hebben tevens een ecologische functie: ze zijn leefgebied voor flora en fauna en bevorderen de biodiversiteit in en rondom de bebouwde omgeving. Vanuit gemeentelijk waterbeheer zijn sloten onmisbaar voor het verbinden van verschillende onderdelen van het oppervlaktewatersysteem en het realiseren van een robuust en klimaatadaptief watersysteem.

Individuele Behandeling van Afvalwater (IBA)

Een IBA is een verzamelnaam voor lokale zuiveringsvoorzieningen. Ze kunnen bij een huis of een bedrijf in het buitengebied het huishoudelijke afvalwater zuiveren. Na de zuiveringsvoorziening kan het water worden geloosd op het oppervlaktewater of gelijkmatig op de bodem. Het gezuiverde afvalwater wordt in de meeste gevallen geloosd op het oppervlaktewater. Hergebruik van het gezuiverde water komt overigens steeds vaker voor.

Er zijn verschillende IBA-systemen. Het bekendst is de septic tank. Andere systemen zijn bijvoorbeeld de biorotor, het oxidatiebed of het helofytenfilter.

Regels bij verstopping in de aansluitleiding

Een verstopt riool kunt u bijvoorbeeld herkennen aan water dat omhoog komt of blijft staan in het toilet, de doucheafvoer, de gootsteenafvoer of via een schrobputje. Vooral in lager gelegen ruimtes, zoals kelders en souterrains, komen relatief vaak verstoppingen voor. In de meeste gevallen gaat het om een verstopping van de binnenhuisriolering. Dit betekent dat u zelf verantwoordelijk bent voor het oplossen van de verstopping en de bijbehorende kosten. Huurt u een huis? Dan moet de eigenaar van de woning er voor zorgen dat het probleem opgelost wordt.

Eén afvoer in de woning is verstopt

Als één afvoer in de woning verstopt is, dan zit de verstopping in de meeste gevallen in de binnenhuisriolering van de woning. De eigenaar van de woning is dan verantwoordelijk voor de afhandeling van het probleem.

Alle afvoeren in de woning zijn verstopt

Controleer of uw burens, die aangesloten zijn op hetzelfde stuk van het gemeenteriool, dezelfde problemen hebben. Als dat zo is, dan is de kans groot dat de verstopping in het gemeenteriool zit. Doe dan zo snel mogelijk een melding via het Meldpunt openbare ruimte. Wij doen ons uiterste best om dezelfde dag de verstopping te verhelpen.

Zijn de afvoeren van de burens niet verstopt? Dan ligt de oorzaak van de verstopping waarschijnlijk in de rioolaansluiting van uw woning. Om het probleem te kunnen verhelpen moet u eerst het erfscheidingsputje of ontstoppingsstuk op (laten) graven. De kosten hiervan worden niet door de gemeente vergoed. In veel gevallen is bij de gemeente een situatieschets verkrijgbaar, waarop de plaats van het erfscheidingsputje/ontstoppingsstuk staat aangegeven.

Mocht er geen situatieschets zijn of heeft de woning geen erfscheidingsputje/ontstoppingsstuk? Graaf dan het riool zo dicht mogelijk bij de erfgrans op en boor het daar open. Zo kunt u zien of de verstopping op particuliere grond is of op gemeentegrond.

Als het erfscheidingsputje na opgraving wel vol met water blijkt te staan, dan bevindt de verstopping zich in het gemeentelijke deel van het riool. In dat geval kunt u een melding doen via het Meldpunt openbare ruimte. Wij proberen dan dezelfde dag de verstopping te verhelpen. Laat u dit door een andere partij doen, dan vergoedt de gemeente geen kosten. Is het putje leeg, dan bevindt de verstopping zich op uw eigen terrein. De eigenaar moet dan zelf voor een oplossing zorgen.

We hebben ook een pagina met veel gestelde vragen op onze website met allerlei informatie:

[Water en riolering | Oldambt](#)

Bewustwording lozingen

Verstopte rioolgemalen door zaken die niet in de riolering thuishoren, zoals doekjes

Een groot deel van de storingen bij rioolgemalen bestaat uit verstopping door restanten van doekjes. Het gaat om niet afbreekbare toiletdoekjes, damesverband en een enkele keer een verloren dweil. In tegenstelling tot toiletpapier lossen deze doekjes niet op in het afvalwater waardoor sommige pompen verstopt raken en/of onnodig veel draaiuren maken. In enkele gevallen raken de pompen ernstig beschadigd, waardoor dure reparaties nodig zijn. In het buitengebied is dit soms direct terug te voeren tot de betreffende lozer op de unit van de drukriolering. In stedelijk gebied weet je haast nooit wie de lozer is geweest.

Medicijnen, vet en olie niet in het riool

Vet en olie horen niet thuis in het riool omdat het verstoppingen veroorzaakt. Op de website “frituurvetrecyclehet” is informatie beschikbaar over de gevolgen van vetlozingen en over methoden van inzameling. Daarnaast vragen we aandacht voor het inleveren (apotheek) dan wel weggooien (grijze container) van restanten van medicijnen. Deze mogen niet in het toilet of de gootsteen gegooid worden.

Gegevensbeheer

Correcte gegevens van de te beheren objecten vormen de basis voor goed beheer. De objectgegevens zijn opgenomen in de volgende systemen:

- Beheerpakket Kikker voor de gegevens van riolen, inspectieputten, kolken, etc.
- Beheerpakket SAM voor het gemalenbeheer
- Hoofdposten van Xylem en Mous voor de monitoring van gemalen en overstorten
- Oude huisaansluitleidingen worden bijgehouden in een digitale kaartenbak. Nieuwe huisaansluitingen worden verwerkt in Kikker. Daarnaast zijn we bezig om beide te bundelen in het pakket Arcgis.

Hydraulische berekeningen

Rioleringsvoorzieningen moeten voldoende capaciteit hebben om naar behoren te kunnen functioneren.

Bij het dimensioneren van deze voorzieningen worden daarom hydraulische ontwerpberekeningen uitgevoerd.

Periodiek worden controleberekeningen uitgevoerd om te bezien of de voorziening nog voldoet als er gewijzigde omstandigheden zijn in de praktijk of andere aanleidingen.

Het gaat onder meer om de volgende berekeningen:

- Berekening van de afvoer (debieten, afschot, stroomsnelheden, verloren berging, aantal uren berging, etc.) van afvalwater richting RWZI.
- Berekening van rioolgemalen (pompcurves, pomptypen, pendelberging, samenloop) en persleidingen (snelheid, weerstand, waterslag).
- Berekening van de afvoer van zware buien in de riolering, bijvoorbeeld bui 9 of 10.
- Berekening van de afvoer bij een extreme bui met afvoer over straat.
- Berekening van bijzondere voorzieningen als wadi's, retentievijvers, infiltratie-systemen, stuwputten en dergelijke.
- Waterbalans van een stedelijk gebied.
- Grondwaterberekeningen, onder meer gericht op benodigde drooglegging en drainage.

Monitoring van het systeem-functioneren

Monitoring is het waarnemen van het feitelijke gedrag en dit in relatie brengen met het beoogde gedrag, dit doen wij met het regionale project Meten en Monitoren.

Rioleringsvoorzieningen zoals rioolbuizen, gemalen, pompunits, overstorten en drainage worden gedimensioneerd op basis van theoretische berekeningen met diverse aannamen. Deze werkwijze is heel gebruikelijk in de civiele techniek. Het is in feite de enige bruikbare manier om grootschalige voorzieningen te ontwerpen. Het is ook gebruikelijk dat het feitelijke functioneren enigszins afwijkt van de ontwerpuitgangspunten. Zolang dit binnen redelijke marges blijft is er niets aan de hand en voldoet het systeem aan de verwachtingen. Maar als het feitelijke functioneren fors afwijkt van de verwachting, dan kan het nodig zijn om in te grijpen. Het kan bijvoorbeeld gaan om afvoerhoeveelheden die afwijken of om plekken met water op straat terwijl het stelsel wel voldoet aan ontwerp-bui 8 of 9.

Gemalen en persleidingen zijn een essentieel onderdeel in het transport van afvalwater. Het zijn de meet- en monitor-punten in het systeem en van daaruit ook de plekken waar je kan sturen, mocht dat nodig zijn. Een scherp beeld hoe het afvalwatersysteem werkt wordt alleen maar belangrijker. Samenwerking met andere gemeenten of met het waterschap kan zeker helpen hier stappen in te zetten. Maak samen een meetplan waarmee je methodisch de werking van het systeem in kaart brengt. Van daaruit kan je verbeteren en sturen.

Kwaliteit-gestuurde rioolvervangning

Wij hanteren het principe van kwaliteit gestuurde rioolvervangning. Dit betekent dat we niet automatisch tot vervanging overgaan op basis van de leeftijd van het rioolstelsel, maar dat we sturen op de daadwerkelijke staat en functie van het riool. Een riool gaat gemiddeld tussen de 60 en 80 jaar mee, maar de leeftijd alleen is geen doorslaggevende factor. We brengen de kwaliteit van onze rioolstelsels systematisch in beeld met inspecties en risicobeoordelingen. Daarbij houden we ook rekening met de locatie en functie van het riool. Als het riool bijvoorbeeld onder een drukke verkeersader ligt heeft het een hogere prioriteit dan onder een doodlopende straat. Door deze aanpak kunnen we onze middelen efficiënt inzetten, onnodige vervanging voorkomen en gericht investeren in de onderdelen van het stelsel die het meest kwetsbaar of essentieel zijn. Zo waarborgen we de betrouwbaarheid en duurzaamheid van het rioolstelsel op lange termijn.

Riool repareren, relinen of vervangen?

De rioolbeheerder kan maatregelen formuleren aan de hand van de rioolinspecties en de beoordelingen. Soms kan worden volstaan met onderhoud en reparaties. In andere gevallen is het riool zodanig verouderd dat relinen of vervangen aan de orde is. Bij relinen wordt binnenin de oude riolering een nieuwe kunststof voorziening aangebracht. Bij vervanging wordt de straat opgebroken en worden nieuwe buizen, putten en aansluitleidingen aangelegd. Rioolvervanging is daardoor een zeer ingrijpende maatregel. Dikwijls wordt tegelijk de wegconstructie verbeterd, het wegdek vernieuwd en de openbare ruimte opnieuw ingericht. Rioolvervanging vraagt daarom een goede voorbereiding en afstemming met andere vakgebieden. Relinen is minder ingrijpend en is meestal aanzienlijk goedkoper. Relinen biedt echter niet altijd een goede oplossing, zoals bij verzakte riolering. Ook in andere opzichten geeft relinen een ander product dan rioolvervanging. Zo ontbreken bijvoorbeeld nieuwe aansluitleidingen, nieuwe putten, de kans om een gescheiden riool aan te leggen, het wegdek integraal te vernieuwen of het wegtracé te verplaatsen.

Calamiteiten door falende objecten in de riolering

Het rioolstelsel kent veel objecten die om wat voor reden dan ook kunnen uitvallen. Denk bijvoorbeeld aan pompen in de drukriolering, gemalen in het vuilwaterriool, tunnelbemalingen, verstoppingen van leidingen, scheuren in de riolering of zelfs het instorten van het wegdek door zandinloop in rioolbuizen en/of putten. Het falen van één of meer objecten kan het functioneren van het gehele systeem ondermijnen. Het uitvallen van rioolgemalen door een defect of stroomstoring kan er bijvoorbeeld toe leiden dat het rioolstelsel geheel gevuld raakt en na enkele uren ongezuiverd afvalwater loost in een gebouw, of op straat of op het oppervlaktewater. Dit vormt een risico voor de volksgezondheid en het milieu.

Wij maken gebruik van telemetrie om onze pompen en gemalen op afstand te monitoren en aan te sturen. Via dit systeem ontvangen we continu informatie over de werking en status van de installaties. Bij storingen of afwijkingen krijgen we direct een melding, zodat we snel kunnen ingrijpen. Zo zorgen we ervoor dat het rioolstelsel goed blijft functioneren en overlast wordt voorkomen. Met telemetrie houden we grip op het systeem, zonder steeds fysiek ter plaatse te hoeven zijn.

Calamiteiten door externe factoren

Riolering kan een onverwachte rol spelen bij calamiteiten. Realistische externe risico's zijn:

- ontploffingen in het riool na inloop van brandstof,
- ontruiming van woningen na verspreiding van giftige stoffen,
- uitval van de RWZI na lozing van een onbekende stof bij een ongeval, een bedrijfsincident of door opzet,

Het WRP is niet de aangewezen plek om dit uit te werken. Dit hoort thuis bij de algemene bestrijding van incidenten en calamiteiten, met een centrale rol voor de Veiligheidsregio of Brandweer. Elke gemeente beschikt daartoe over een model met stappen voor opschaling en organisatie.

- Van belang is dat men bij het oefenen aandacht schenkt aan het verspreidingsgevaar via riolering.
- Verder is essentieel dat de calamiteitenorganisatie snel kan beschikken over juiste informatie van de riolering.
- Gegevens over riolering en water is te vinden via PDOK en de waterketenkaart die beide openbaar toegankelijk zijn.

Relaties van rioleringsbeheer met aanpalende gemeentelijke vakgebieden

Wegbeheer

Riolering, kolken en aansluitleidingen liggen in en onder de weg. Ook kan de weg onderdeel zijn van het hele systeem voor ontwatering. Werkzaamheden aan het één beïnvloeden het ander. Samenwerking en afstemming is daarom vereist.

Klimaatadaptatie

Bij de omgang met regenwater en grondwater speelt de riolering (stedelijke waterbergingsgebieden, wadi's, HWA en drainage) een belangrijke rol. De inrichting van de publieke en private buitenruimte is bepalend voor de effecten van hevige regenval, droogte en hitte.

Inrichting openbare ruimte

Hemelwaterafvoer wordt sterk beïnvloed door de inrichting van de openbare ruimte. Vooral bij extreme buien speelt het spel van hoog en laag een cruciale rol, het vormt het verschil tussen gereguleerde afvoer of overlast. Samenwerking en afstemming is daarom vereist.

Schoonhouden openbare ruimte

Straatvegen en kolken zuigen hebben met elkaar te maken. Een schonere straat leidt tot minder vuil in de kolken en minder verstoppingen.

Beheer gemeentelijke waterlopen

Grotere watergangen zijn in beheer bij de waterschappen. Vijvers, kleinere sloten en greppels in bebouwd gebied zijn vaak in beheer bij de gemeente en spelen een belangrijke rol voor de hemelwatertaak en de grondwatertaak. Verder beheert de gemeente sloten in het buitengebied, die bijdragen aan het waterbeheer.

Ontwikkelingsprojecten (woningbouw en herstructurering)

Bij ontwikkelingsprojecten spelen talloze aspecten een rol, waaronder de gemeentelijke watertaken ten aanzien van afvalwater, hemelwater en grondwater. Het is een kunst om aan alle belangen tegemoet te komen.

Uitvoeringsprojecten

Tijdens het ontwerp en de uitvoering van rioleringswerken is het van belang dat de kwaliteit wordt geborgd, zodat de rioleringsbeheerder goede objecten krijgt overgedragen.

Omgevingsvergunningen

Waterspecten vormen onderdeel van de Omgevingsvergunning. Deze moeten goed worden meegenomen.

Opsporen foutieve aansluitingen en handhavend optreden

Foutieve aansluitingen zijn een lastig punt binnen het rioleringsbeheer. Bij het opsporen en herstellen treed je in het domein van de particulier. Dit moet goed worden afgestemd.

Duurzaamheid en milieubeleid

Keuzes inzake beleid en beheer van riolering hebben effecten in termen van duurzaamheid en milieu.

Financiën en belasting

Rioleringsbeheer kost geld. Dit punt wordt verderop in dit WRP uitgewerkt.

Aspecten van de samenwerking tussen de gemeente en de waterbeheerder(s)

Watertoets/Weging van het waterbelang

Dit is het proces van overleg met de waterbeheerder bij stedenbouwkundige en andere ontwikkelingen in de openbare ruimte, waardoor inzichten over het water al vroegtijdig worden meegenomen in het ruimtelijke ontwerp.

- **Locatiekeuze – ruimtelijke ordening**
Het gaat om de vraag of de plek geschikt is voor de gewenste ontwikkeling of dat het beter elders kan. Andersom kan ook, namelijk dat de waterbeheerder ruimte voor water zoekt en de gemeente daarbij nodig heeft.
- **Peilbeheer – ruimtelijke ordening**
Het waterschap is verantwoordelijk voor het peilbeheer. Het bedient daarmee de ruimtelijke functies zo goed mogelijk. Het beleid van beide overheden moet daarom op elkaar afgestemd zijn.
- **Systeemkeuze – ruimtelijke inrichting**
Het gaat bijvoorbeeld om de keuze voor een wadi omdat dit retentie geeft gecombineerd met zuivering van straatvuil en lagere belasting van de RWZI.

Waterketen

De waterketen is het geheel van drinkwater via riolering tot de zuivering (RWZI), dus grofweg alles in een buis ten behoeve van onze kraan in huis en bedrijf.

- **RWZI en rioolstelsels**
Het waterschap is beheerder van de RWZI, inclusief de hoofdrioolgemalen met bijbehorende persleidingen. Het aansluitende rioolstelsel is in beheer bij de gemeente. Samenwerking en afstemming is daarom vereist.

- **Lozing op de riolering**
De gemeente is bevoegd gezag voor lozing op de riolering, terwijl dit mede effect heeft op de werking van de RWZI. Afstemming van beleid en handhaving is daarom nodig. Bij bedrijfsmatige lozingen gaat het ook om voorzuivering, het delen van informatie en handhaving.
- **Lozingen vanuit de riolering op oppervlaktewater.**
Uitlaten en riooloverstorten zijn nodig om hemelwater te lozen. De hoeveelheid water en de mate van verontreiniging zijn onderwerp van gesprek tussen waterschap en gemeente.
- **Diverse andere onderwerpen, zoals deels elders besproken in dit WRP, vragen om samenwerking:**
Dun water, rioolvreemd water, discrepantie, afvalwater in het buitengebied, afkoppelen hemelwater, monitoring.

Waterlopen

Het waterschap voert het beheer over het watersysteem met de grotere waterlopen. Sloten in het buitengebied en in kernen vallen onder gemeentelijk of particulier beheer. Onderwerpen van afstemming zijn onder meer peilbeheer, oeverbeheer, baggeren, afvoer van maaisel en eventuele toekomstige herinrichting. Ook duikers, bruggen, beschoeiingen, kademuren en dergelijke vergen afstemming tussen waterschap en gemeente.

Waterkeringen

Het waterschap voert het beheer over regionale waterkeringen. Onderwerpen van afstemming zijn onder meer vergunningen, recreatief medegebruik en eventuele toekomstige herinrichting.

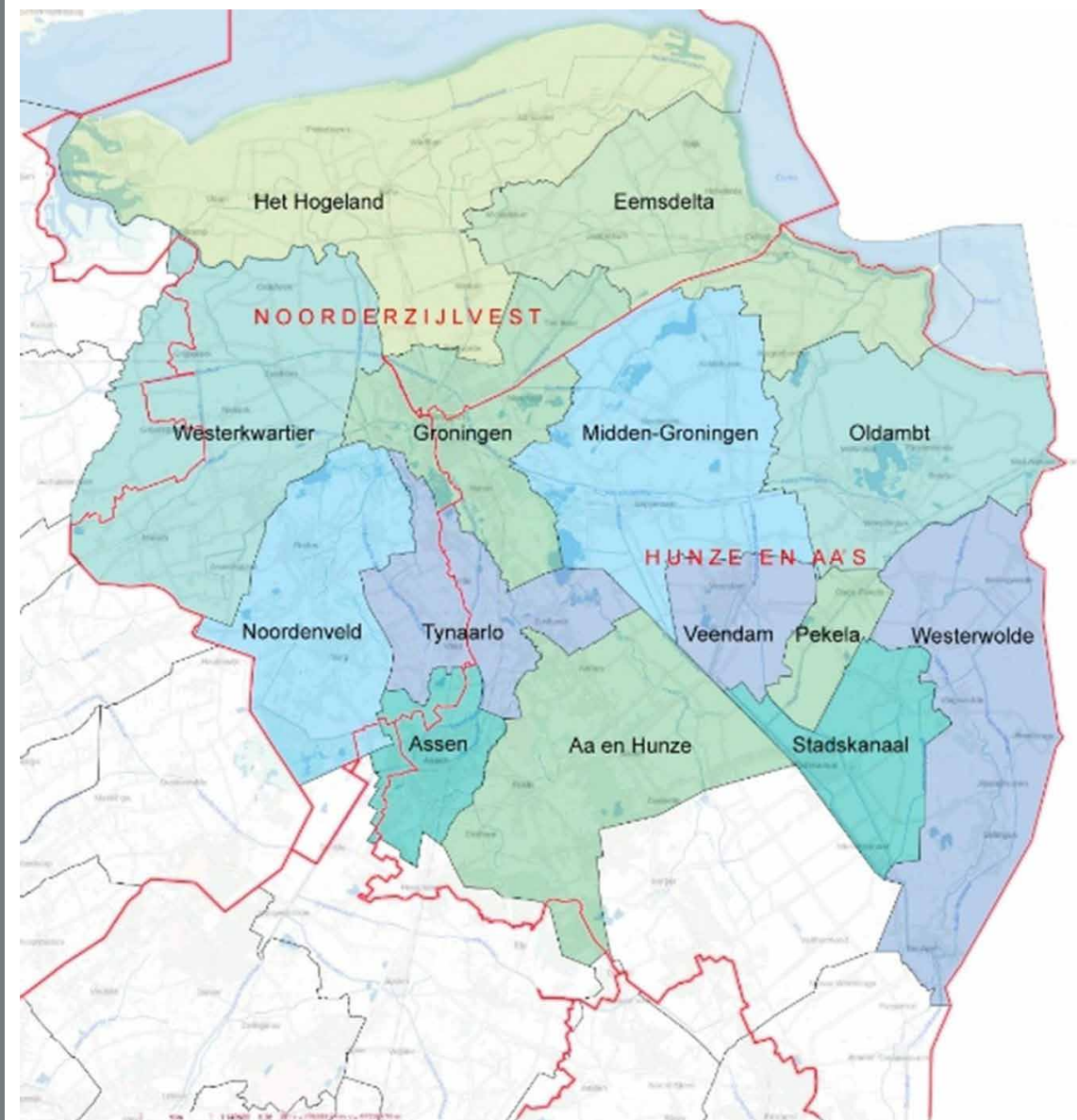
Omgevingsvergunning

De gemeente geeft omgevingsvergunningen af. Dit geldt ook voor projecten die het waterschap wil realiseren. Samenwerking en afstemming is daarom vereist.

Samenwerkingsverband Groningen en Noord Drenthe – Regionale samenwerking

In Groningen en Noord-Drenthe werken 14 gemeenten, 2 waterschappen en 2 waterbedrijven samen in de waterketen. De riolering, waterzuivering en drinkwatervoorziening worden beter op elkaar afgestemd en taken worden zo mogelijk gezamenlijk uitgevoerd.

De samenwerking is gestart begin 21ste eeuw rondom riooloverstorten en drukriolering, geïntensiveerd in de periode van het BAW 2011 (Bestuursakkoord Water) en inmiddels uitgebreid met klimaatadaptatie.

Gemengde activiteiten en enkele activiteiten die niet tot de riolering behoren

Gemengde activiteiten dienen meerdere doelen. Bijvoorbeeld straatreiniging. Dat wordt hoofdzakelijk gedaan voor het schoonhouden van de openbare ruimte. Maar het dient ook de riolering, omdat de kolken dan minder vaak hoeven te worden gereinigd. Van zo'n gemengde activiteit kan een gedeelte van de kosten worden toegerekend aan de rioolheffing.

Onderstaand worden enkele gemengde activiteiten besproken:

- **Straatreiniging**
Straatreiniging dient in eerste plaats het beheer van de openbare ruimte. In tweede instantie treedt een besparing op bij het reinigen van de kolken. In de gemeente Oldambt worden de kosten van straatreiniging voor een deel toegerekend aan de rioleringszorg.
- **Kwijtschelding**
Volgens het minimabeleid kan kwijtschelding worden aangevraagd, dit wordt doorbelast aan de rioolheffing.
- **Slootonderhoud**
Sloten maken onderdeel uit van de totale waterhuishouding binnen de gemeente. Samen met het hemelwaterstelsel zorgen ze voor de afwatering van overtollig regenwater. Het natte gedeelte van de watergangen wordt toegerekend aan de rioleringszorg.
- **Baggerwerkzaamheden**
Volgens een baggerplan worden werkzaamheden uitgevoerd en worden deels ten laste gebracht van de rioolheffing. Dit betreft de kosten die gemoeid zijn met het verbeteren en in standhouden voor de afvoer van hemelwater en het schoonmaken van watergangen waarop een riooloverstort uitkomt.

Onderhoud WADI's

Een WADI is in essentie een voorziening voor de hemelwaterzorgplicht van een gemeente. In de praktijk zien bewoners een WADI vaak als een groenvoorziening of een speelplek. Die functies heeft een WADI vaak ook. Het lijkt redelijk het beheer volledig toe te rekenen aan de rioolheffing. Het reguliere maaien blijft vallen onder groenonderhoud.

Waterdoorlatende verharding

Waterdoorlatende verharding is primair een verharding (bijvoorbeeld rijbaan, parkeerplaats, fietspad of wandelpad). Het feit dat de verharding doorlatend is, draagt bij aan het verwerken van regenwater en het aanvullen van het grondwater. Kosten van het beheer worden volledig toegerekend aan de rioolheffing.

Onderstaand worden enkele activiteiten besproken die niet tot de riolering behoren:

- Onkruidbestrijding wordt niet uitgevoerd ten behoeve van de rioleringszorg. Enige vertraging van de afstroming op straat naar de riolering is zelfs gunstig.
- Bomen planten wordt niet gedaan ten behoeve van de gemeentelijke watertaken. In de winter kan een hoge grondwaterstand een probleem zijn die worden aangepakt met maatregelen, zoals drainage. Een boom helpt niet of nauwelijks omdat de verdamping in de winter vrijwel stilligt. In de zomer verdampt een boom juist veel water en dat kan zelfs ongewenst zijn vanwege verzakingsrisico van aangrenzende bebouwing. In brede zin van de klimaatopgave heeft het planten van bomen wel veel effect, de afweging is uiteraard altijd integraal.
- Bestrijding van hitte hoort niet bij de gemeentelijke watertaken, maar is soms wel een bijkomend voordeel van een maatregel.

Ongeoorloofde lozingen op de drukriolering aanpakken

Er lijkt sprake te zijn van ongeoorloofde lozingen op de drukriolering, zoals vet en drugsafval. De bedoeling is om dit aan te pakken, samen met de Omgevingsdienst en het Waterschap. Daarnaast is het ongewenst om hemelwater te lozen op de drukriolering omdat dit leidt tot overbelasting en hogere kosten.

Meten en monitoren

In de samenwerkingsregio loopt het project Meten en Monitoren. Hierin bekijken we het afvalwatersysteem als één geheel. Op die manier zijn verbeteringen en aanpassingen mogelijk die goed op elkaar zijn afgestemd.

Data uit de besturingsprogramma's (hoofdposten) van de individuele organisaties brengen we samen in een centrale database van waterschap Hunze en Aa's. De gegevens die we zo verzamelen geven specialisten de mogelijkheid om de hele keten, van toilet tot uiteindelijke lozing op het kanaal te analyseren en daarover te adviseren. Dat levert een verbetering op in de kwaliteit en het kostenplaatje. Wat uiteindelijk weer ten goede komt aan onze inwoners. Meten en Monitoren is een kwaliteitsverbetering in data over het afvalwatersysteem.

Het systeem om rioolwater in te zamelen, te transporteren en weer schoon te maken voeren verschillende organisaties uit. De gemeente zorgt voor de riolering en het waterschap voor de zuivering van het rioolwater. Deze organisaties focussen hierbij op hun eigen onderdeel in plaats van op het grote geheel. Met Meten en Monitoren zorgen we samen voor een overall beeld van dat afvalwatersysteem, waardoor we het beheer optimaliseren. Het project betekent een grote winst voor alle organisaties. Er ontstaat een kwaliteitsverbetering in de beheergegevens, waarbij toekomstbestendige investeringen het doel zijn.

Deze planperiode komen nog een aantal ontwikkelingen op ons af, zoals de EU richtlijn Stedelijk Water en een verscherping binnen de kaders van de Kaderrichtlijn Water (KRW) richting gemeenten. Indien mogelijk wordt dat ook gezamenlijk opgepakt.

Beleid riolering buitengebied

In het buitengebied worden veranderingen verwacht, waaronder nieuwe functies op bestaande kavels. De vraag is of het huidige rioleringsbeleid voor het buitengebied geschikt is om al deze ontwikkelingen te volgen of dat nieuw beleid meer geschikt is. De eigenaar van een IBA is zelf verantwoordelijk voor het functioneren en daarbij noodzakelijk beheer en onderhoud.

Rioleringsbeleid concreet verwoorden per perceel voor het Omgevingsplan

De gemeente staat voor de opgave om het huidige rioleringsbeleid te vertalen naar het Omgevingsplan, conform de uitgangspunten van de Omgevingswet. Dit project richt zich op het integreren van beleidsdoelstellingen voor water, riolering en klimaatadaptatie in het juridisch en beleidsmatig kader van het Omgevingsplan. Hierbij wordt aandacht besteed aan de zorgplicht voor afvalwater, hemelwater en grondwater, alsmede aan de ambities rondom duurzaamheid en klimaatbestendigheid. Het project omvat het analyseren van bestaand beleid, het actualiseren van doelstellingen en het verankeren van regels en kaders die bijdragen aan een gezonde en veilige leefomgeving. Door samenwerking met interne disciplines, waterschap en inwoners wordt geborgd dat het rioleringsbeleid niet alleen juridisch-technisch correct, maar ook uitvoerbaar en toekomstbestendig is. Het resultaat is een helder en gedragen onderdeel van het Omgevingsplan dat richting geeft aan beheer, ontwikkeling en vergunningverlening binnen de gemeente.

Onderzoek persleidingen

Om te komen tot een beheer- en onderhoudsplan dient eerst de conditie (lekkage, sterkte, hydraulica en zetting) van de bestaande persleidingen te worden bepaald. Dit kan door de prioritaire persleidingen te reinigen d.m.v. piggen en te inspecteren d.m.v. intelligent pigging, ultrasoon of elektroscan. Daarnaast kan veel informatie worden ontleend aan de beoordeling van persleidingen die vervangen zijn/worden. Omdat inwendig onderzoek bij persleidingen relatief duur is, ligt het voor de hand om op zoek te gaan en gebruik te maken van kennis, inzichten en ervaring die elders al is opgedaan (literatuurstudie).

Opstellen Systeemoverzicht Stedelijk Water (SSW)

Het SSW beschrijft het circulair stedelijk watersysteem en de bijbehorende voorzieningen en objecten tot in detail. Hiermee biedt het SSW belangrijke basisinformatie over het systeem voor het WRP, voor de beheerders van zuivering, oppervlaktewater, wegen, groen en openbare ruimte en voor de ruimtelijke planvorming.

Het SSW geeft ook gedetailleerd inzicht in het hydraulisch en milieutechnisch functioneren van het stedelijk watersysteem. Dit inzicht is belangrijk om het beheer van de infrastructuur en het treffen van maatregelen bij te kunnen sturen.

Met de informatie in het SSW kan de stedelijk waterbeheerder beoordelen of het systeem voldoet aan de gestelde eisen in het WRP en vanaf 2024 de omgevingsvisie en het omgevingsprogramma en -plan.

Met de informatie in het SSW kan waar nodig het nemen van een maatregel worden verkend en hydraulisch en/of milieutechnisch worden doorgerekend om de gestelde doelen (alsnog) te halen.

(Bron: Stichting Rioned).

Artikel 228a Gemeentewet

1. Onder de naam rioolheffing kan een belasting worden geheven ter bestrijding van de kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan:
 - a. de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater, alsmede de zuivering van huishoudelijk afvalwater en
 - b. de inzameling van afvloeiend hemelwater en de verwerking van het ingezamelde hemelwater, alsmede het treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwater-stand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.
2. Ter zake van de kosten, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a en b, kunnen twee afzonderlijke belastingen worden geheven.
3. Onder de kosten, bedoeld in het eerste lid, wordt mede verstaan de omzetbelasting die als gevolg van de Wet op het BTW-compensatiefonds recht geeft op een bijdrage uit dat fonds.

Begrotingsregels voor de rioolheffing vanuit het Besluit Begroting en verantwoording (BBV)

1. Afschrijvingslasten uitbreidingsinvesteringen	Dit betreft investeringen die leiden tot een toename van het aantal aangesloten percelen. BBV: Investerings met economisch nut, hoofdregel is activeren en afschrijven, sparen en/of direct ten laste brengen van voorziening zijn ook opties. Eerste aanleg wordt veelal bekostigd uit grondprijs (via grondexploitatie).
2. Afschrijvingslasten vervangingsinvesteringen (ook sparen of ideaalcomplex is mogelijk)	Voor vervangingsinvesteringen zijn er 3 mogelijkheden. - Hoofdregel BBV is: activeren en afschrijven, zoals bij uitbreidingsinvesteringen. (=systematiek gemeente Oldambt) - Sparen via voorziening. - Ideaalcomplex: Bedrag voor vervanging in rioolheffing is gelijk aan (jaarlijkse) omvang vervangingsinvestering. Een combinatie kan worden gemaakt van optie a, b en c.
3. Rentelasten investeringen	Veel gemeenten werken met renteomslag percentage: $\text{rente} \times \text{activa riolering}$. Gemeenteraad kan besluiten tot rentetoerekening over reserves en voorzieningen. BBV – Rente: Rentetoerekening aan taakvelden is verplicht (Notitie Rente BBV).
4. Groot onderhoud of toevoeging voorziening onderhoud	Het onderscheid van groot onderhoud ten opzichte van vervanging is dat vervanging levensduur-verlengend is. Bv deelrelining wordt niet gezien als groot onderhoud.
5. Klein onderhoud, toerekeningen, administratieve lasten etc.	De kosten van de overhead mogen wel mee worden genomen in de kostprijsberekening voor het tarief. Het belang van een toelichting op de kostendekkendheid in de paragraaf lokale heffingen is toegenomen. Veel rechtszaken gaan over toerekeningen, dat vraagt om een goede onderbouwing (vooraf) van alle toerekeningen aan de rioolheffing. Een actuele kostendekkingsberekening die aansluit bij het WRP en bij de verordening.
6. BTW	De gemeente mag bij berekening hoogte rioolkosten ook geraamde btw meenemen, dit wordt gedaan bij onze gemeente.
7. Overschot op rekeningbasis	Bij onze gemeente gaan overschotten op rekeningbasis naar de voorziening en blijft dit dus binnen de rioolheffing.
8. Voorziening riolering	<u>Reserves</u> zijn gereserveerde bedragen waar geen verplichtingen tegenover staan. <u>Voorzieningen</u> zijn gereserveerde bedragen waar wel verplichtingen tegenover staan. Er zijn 3 typen voorzieningen voor riolering: - Groot onderhoud. - Vervangingsinvesteringen. - Niet uitgevoerd werk (besparing kapitaallasten). In de ideale situatie zijn bovengenoemde voorzieningen en een (bestemmings)reserve aanwezig.
9. Egaliseren lasten en tarieven	Schommelingen in het tarief kunnen worden voorkomen door gebruik te maken van de voorzieningen.

Achtergrondinformatie bij het tariefsysteem van de rioolheffing

De rioolheffing kan gericht zijn op de eigenaar of de gebruiker van een perceel. Beide worden veel toegepast in Nederland. Sommige heffingsmaatstaven passen beter bij de eigenaar, andere juist bij de gebruiker.

De wet geeft de mogelijkheid voor een gesplitste heffing, dat is een aparte heffing voor alleen het afvalwater en daarnaast een heffing voor hemel- en grondwater. De gedachte is dat de heffing dan klaar is voor een waterketenbedrijf dat zich alleen richt op afvalwater. In de praktijk is het lastig omdat oude rioolstelsels veelal van het gemengde stelseltype zijn. Daarnaast moeten bij een gesplitste heffing ook de kapitaalslasten van oude investeringen alsnog worden opgesplitst. Het idee van een waterketenbedrijf is niet meer zo actueel.

De rioolheffing mag niet worden gebaseerd op inkomen, winst of vermogen. Wel op het profijtbeginsel of het kostenveroorzakingsbeginsel. Verder mag de heffing worden gebruikt ter ondersteuning van beleidsdoelen, mits er geen sprake is van willekeur of onredelijkheid.

Redelijke heffingsmaatstaven zijn: een vast bedrag per perceel, bedrag naar waterverbruik, bedrag naar huishoudgrootte, bedrag naar perceelgrootte, bedrag naar verhard oppervlak, bedrag naar WOZ-waarde van het eigendom:

- Een vast bedrag per perceel is de eenvoudigste heffingsmaatstaf. Het past zowel bij heffing van eigenaren als gebruikers.
- Een bedrag naar waterverbruik sluit aan bij het profijtbeginsel, want wie veel gebruikt betaalt extra. Het komt ook sympathiek en eerlijk over. Het sluit echter niet aan bij de kostenveroorzaking omdat de kosten voor de riolering nauwelijks worden beïnvloed door de mate van afvalwater. Perceptiekosten zijn hoger doordat

informatie van het drinkwaterbedrijf benodigd is. Het past alleen bij een gebruikersheffing.

- Een bedrag naar huishoudgrootte lijkt impliciet op waterverbruik. Daarnaast doet het recht aan het profijtbeginsel omdat iedereen persoonlijk belang heeft bij de bescherming van de volksgezondheid. Perceptiekosten zijn laag doordat het bevolkingsregister goed op orde is bij de gemeente. Het past alleen bij een gebruikersheffing.
- Een bedrag naar perceelgrootte sluit aan bij kostenveroorzaking. Grote percelen leiden tot extra riolering en dus tot extra kosten. Het is eenvoudig en leidt tot weinig perceptiekosten. Het past bij een eigenarenheffing.
- Een bedrag naar verhard oppervlak. Dit sluit aan bij het kostenveroorzakingsbeginsel. De kosten van de dimensionering van de riolering worden grotendeels bepaald door de hoeveelheid hemelwater en dus door het aangesloten verhard oppervlak. Perceptiekosten zijn hoger doordat extra gegevens benodigd zijn, bijvoorbeeld op basis van luchtfoto's. Het past vooral bij een eigenarenheffing.
- Een bedrag naar de WOZ-waarde. Dit sluit indirect aan bij zowel het profijt- als kostenveroorzakings-beginsel. De eerste gedachte is dat een kostbaar perceel meer waardevermeerdering heeft door de aansluiting op de riolering. De tweede gedachte is dat hogere kosten vooral worden veroorzaakt door uitgestrekt wonen vanwege extra meters riolering in de weg en door groot wonen vanwege meer verhard oppervlak. Indirect horen uitgestrekt en groot wonen meestal bij een hoge WOZ-waarde. Het past vooral bij eigenarenheffing, maar komt ook voor bij gebruikersheffing. Perceptiekosten zijn laag.
- Combinaties van genoemde heffingsmaatstaven zijn ook toegestaan, zoals deels van eigenaren en deels van gebruikers, maar het wordt al gauw ingewikkeld en leidt dan tot hogere perceptiekosten.

- Bij alle heffingsmaatstaven anders dan een vast bedrag is het verstandig een minimum en een maximum te definiëren om disproportionaliteit te voorkomen.

Kwijtscheldingsbeleid richt zich op degenen die niet in staat zijn hun rioolheffing te betalen. Dit kan worden bekostigd vanuit een sociale geldstroom bij de gemeente of vanuit de rioolheffing. Het laatste impliceert dat de anderen dan meer moeten betalen. Boekhoudkundig kan het worden genoteerd als kostenpost of als vermindering van de inkomsten. Kwijtschelding komt meer voor bij gebruikers dan bij eigenaren.

Vrijstelling van de heffing wordt soms verleend voor garageboxen, ventwagens en religieuze instellingen vanuit praktische of levensbeschouwelijke overwegingen.

Kenmerken van Verordening op de heffing en de invordering van rioolheffing Oldambt 2025

Wij belasten de eigenaar voor een vast bedrag per jaar. In 2025 is dat € 244,70. Daarnaast worden grootverbruikers belast voor de afvoer van water op het rioolstelsel als dat meer is dan 500 m³/jaar. De rioolheffing is dan € 97,60 per 500 m³ (of deel daarvan).

Onder de naam rioolheffing wordt een directe belasting geheven ter dekking van de kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan:

- a. de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater, alsmede de zuivering van huishoudelijk afvalwater; en
- b. de inzameling van afvloeiend hemelwater en de verwerking van het ingezamelde hemelwater, alsmede het treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.

Belastbaar feit en belastingplicht:

1. De belasting wordt geheven van degene die bij het begin van het belastingjaar het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht van een perceel dat direct of indirect is aangesloten op de gemeentelijke riolering.
2. Met betrekking tot de belasting wordt, ingeval het perceel een onroerende zaak is, als genothebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht aangemerkt degene die bij het begin van het belastingjaar als zodanig in de kadastrale registratie is vermeld, tenzij blijkt dat hij op dat tijdstip geen genothebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht is.

De [volledige verordening](#) is gepubliceerd op wetten.overheid.nl.

Begrippenlijst

De woorden en verklaringen in deze lijst zijn deels afkomstig uit de NEN 3300 'Buitenriolering - Termen en definities' en wetgeving. Daarnaast zijn vrij gebruikelijke definities uit het vakgebied opgenomen.

Afkoppelen	De afvoer van regenwater loskoppelen van de afvoer van afvalwater naar de rioolwaterzuivering.
Afvalwater	Zie Stedelijk afvalwater.
Afvalwaterzuiveringsinrichting	Zie Rioolwaterzuiveringsinrichting
Afvoerend oppervlak	Het naar de riolering afwaterende oppervlak.
Afwatering	Afvoer van regenwater via het maaiveld of via greppels en kanalen naar het oppervlaktewater of regenwaterriool.
Afzetting	Aankoeien van slib, vet en kalk op de wand van een rioolbuis; tevens afzetting van bodemmateriaal anders dan zand ter plaatse van een buisverbinding of scheur.
Assetmanagement	Doelmatige zorg voor het geheel aan voorzieningen van waarde in het afvalwater- en stedelijk watersysteem, waarmee een organisatie haar primaire doelen realiseert.
Basisinspanning	Term die de capaciteit van een referentie-rioolstelsel aangeeft, en als maat dient voor de hoeveelheid afvalwater die via een overstort in het oppervlaktewater komt.
Basisrioleringsplan	Rapportage die de feitelijke werking van het rioolstelsel beschrijft en de uit te voeren verbeteringsmaatregelen conform de doelen.
Bedrijfsafvalwater	Afvalwater dat vrijkomt bij door de mens bedrijfsmatig of in omvang als zij bedrijfsmatig was, ondernomen bedrijvigheid, dat geen huishoudelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater of grondwater is.
Bergbezinkbassin	Reservoir voor de tijdelijke opslag van afvalwater waaruit overstortingen kunnen plaatsvinden, waarin tevens slibafzetting plaatsvindt, met een voorziening om het slib te kunnen verwijderen.
Bergbezinkleiding	Leiding voor de tijdelijke opslag van afvalwater waaruit overstortingen kunnen plaatsvinden, waarin tevens slibafzetting plaatsvindt, met een voorziening om het slib te kunnen verwijderen.
Berging	De inhoud van de riolering uitgedrukt in m ³ of mm/ha.
Bodempassage	Verzamelnaam voor voorzieningen waarbij hemelwater de bodem wordt ingeleid en via een onderliggend drainagesysteem naar oppervlaktewater wordt afgevoerd.
Doorlatende verharding	Waterpasserende elementenverharding voor de infiltratie van hemelwater naar de bodem.
Drukriolering	Mechanische riolering waarbij het transport plaatsvindt door middel van pompjes en persleidingen.
Droogweerafvoer (DWA)	De hoeveelheid afvalwater die per tijdseenheid in een droogweersituatie via het rioolstelsel wordt afgevoerd.

Drukriolering	Riolering waarbij het transport van afvalwater gebeurt door middel van pompen en persleidingen.
Externe overstort	Rioolput met een opening achter een drempel, via welke rioolwater bij extreem hoge rioolwaterstanden loost naar het oppervlaktewater.
Foutieve aansluiting	Het aansluiten van een vuilwataansluiting op een regenwaterriool of omgekeerd.
Gemengd rioolstelsel	Rioolstelsel, waarbij stedelijk afvalwater (afvalwater + afvloeiend hemelwater) door één leidingstelsel wordt getransporteerd.
Gescheiden rioolstelsel	Rioolstelsel, waarbij afvalwater en afvloeiend regenwater door twee afzonderlijke leidingstelsels, vuilwaterriool en hemelwaterriool, wordt afgevoerd. Het hemelwater heeft een open verbinding met het oppervlaktewater.
Grondwater	Water dat zich in de bodem bevindt, meestal beperkt tot het water beneden de grondwaterspiegel.
Hemelwaterriool	Zie regenwaterriool.
Huishoudelijk afvalwater	Afvalwater dat overwegend afkomstig is van menselijke stofwisseling en huishoudelijke werkzaamheden.
Hydraulische berekening	Het door rekenen bepalen van het hydraulisch functioneren van een rioolstelsel. Hydraulica is de leer van waterbeweging.
Infiltratie	Intreding van water in de bodem. Hierbij worden vaak hulpmiddelen gebruikt als kratten, buizen of bollen om dit proces te benutten en te versnellen.
Inspectie	Het waarnemen, herkennen en beschrijven van de toestand waarin de riolering verkeert.
IT-riool	Geperforeerd (infiltratie-transport)riool, gelegen boven de grondwaterstand, opvang van (ondergronds) afvloeiend hemelwater en (vertraagde) infiltratie naar de bodem.
Lamellenafscheider	Voorziening voor de behandeling van op oppervlaktewater geloosd hemelwater.
Lekkage	Het in- of uittreden van water via voegen, scheuren, langs inlaten of door de wand van een rioolbuis of rioolput.
Metten en monitoren	Het verrichten van waarnemingen van waterstanden, debieten en waterkwaliteit, het beheer van data, en het analyseren van resultaten, teneinde een beeld te krijgen van het functioneren van het rioolstelsel.
OAS	Optimalisatiestudie Afvalwatersysteem; een studie waarin de optimalisatie en afstemming tussen riolering, bemaling en inrichting van de afvalwaterzuivering wordt uitgewerkt.
Ontwatering	Afvoer van water uit percelen over en door de grond en eventueel door drains, kleine sloten en greppels naar een stelsel van grote waterlopen met als functie afwatering.
Overstorting	De lozing van afvalwater via een overstortdrempel naar oppervlaktewater.
Randvoorziening	Voorziening in het rioolstelsel die tot doel heeft de lozing van afvalwater uit het riool, naar het oppervlaktewater, op een specifieke plaats te doen verminderen.

Regenwaterriool/RWA-riool	Voorziening voor de inzameling en verdere verwerking van afvloeiend hemelwater.
Riolering	Het samenstel van riolen, rioolputten en bijbehorende voorzieningen voor de inzameling en het transport van afvalwater.
Riool	Samenstel van buizen tussen twee putten bestemd voor de inzameling en/of het transport van afvalwater.
Rioolput	Constructie toegang gevend tot het rioolstelsel (te herkennen aan gietijzeren deksels in de weg).
Rioolwaterzuiverings-inrichting (RWZI)	Het totaal van de grond, gebouwen en apparatuur voor de zuivering van afvalwater.
Stedelijk afvalwater	Huishoudelijk afvalwater of een mengsel daarvan met bedrijfsafvalwater, afvloeiend hemelwater, grondwater of ander afvalwater, waarvan de houder zich ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen.
Stedelijk watersysteem	Het water dat deel uitmaakt van het watersysteem in de bebouwde kom, inclusief bedrijven- en industrieterreinen en glastuinbouw.
SSW - Stedelijk systeemoverzicht afvalwater	Rapportage die de feitelijke werking van het water- en rioolstelsel beschrijft en de uit te voeren verbeteringsmaatregelen conform de doelen.
Verbeterd gescheiden rioolstelsel	Gescheiden rioolstelsel waarvan hemelwaterstelsel is voorzien van overstortdrempels om de negatieve effecten van foutaansluitingen af te vangen en een deel van het hemelwater af te voeren naar de rioolwaterzuiveringsinrichting.
Verhard oppervlak	Oppervlak in stedelijk gebied waar neerslagwater niet kan infiltreren, maar oppervlakkig afstroomt (huizen, straten, en dergelijke)
Vuilwaterriool/Droogweerafvoerriool/ DWA-riool	Voorziening voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater.
Wadi	Brede greppelachtige voorziening voor de opvang van (bovengronds) afvloeiend hemelwater en (vertraagde) infiltratie naar de bodem.
Water op straat	Het optreden van waterstanden boven het maaiveldniveau.
Waterpasserende verharding	Waterpasserende elementenverharding voor de infiltratie van hemelwater naar de bodem.
Waterketen	De keten van waterproductie (drinkwaterbedrijven en individuele waterwinning), waterverbruik (huishoudens, bedrijven en instellingen), inzameling en transport van afvalwater (gemeenten en waterschappen) en rioolwaterzuivering (waterschappen).
Wateroverlast	Het optreden van waterstanden boven maaiveldniveau waarbij hinder of schade wordt ondervonden.
Wortelingroei	Wortels van bomen of planten, die door voegen, scheuren of via gebouw of kolkaansluitingen het riool zijn ingegroeid.